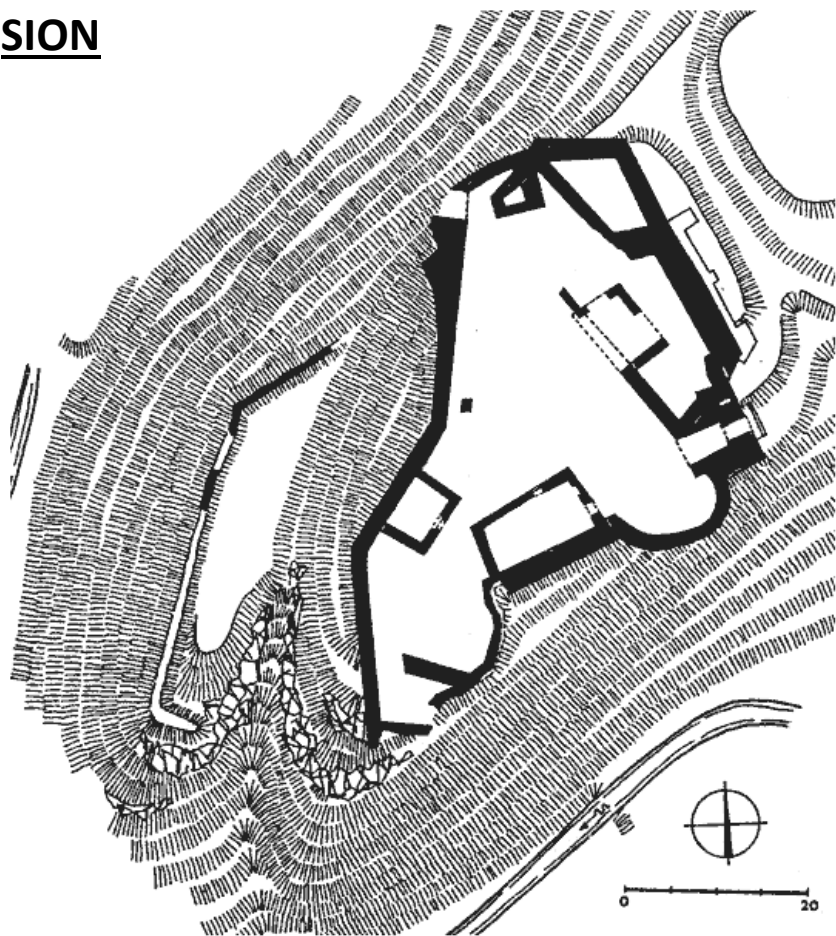

SION

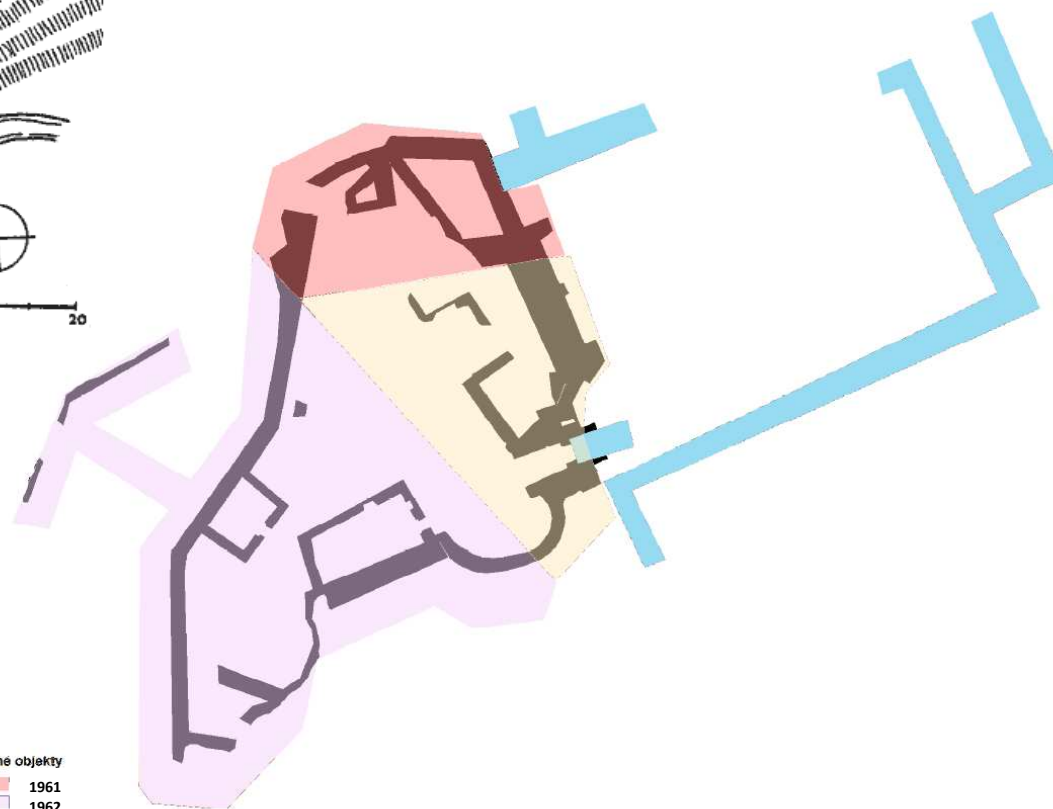
Postaven 1426-1427 (Jan roháč z Dubé)
† 1437: 4 měsíční obléhání Hynce Ptáček z
Pirkenštejna + uherská voj. Michal Ország

pís.pram X Ae (- podkopy; počet: projektilů
do obléhacích strojů a děl)

Ae výzkum

30.Léta 20.stol.: amatérský výzkum

E. Jánská 1961-1964

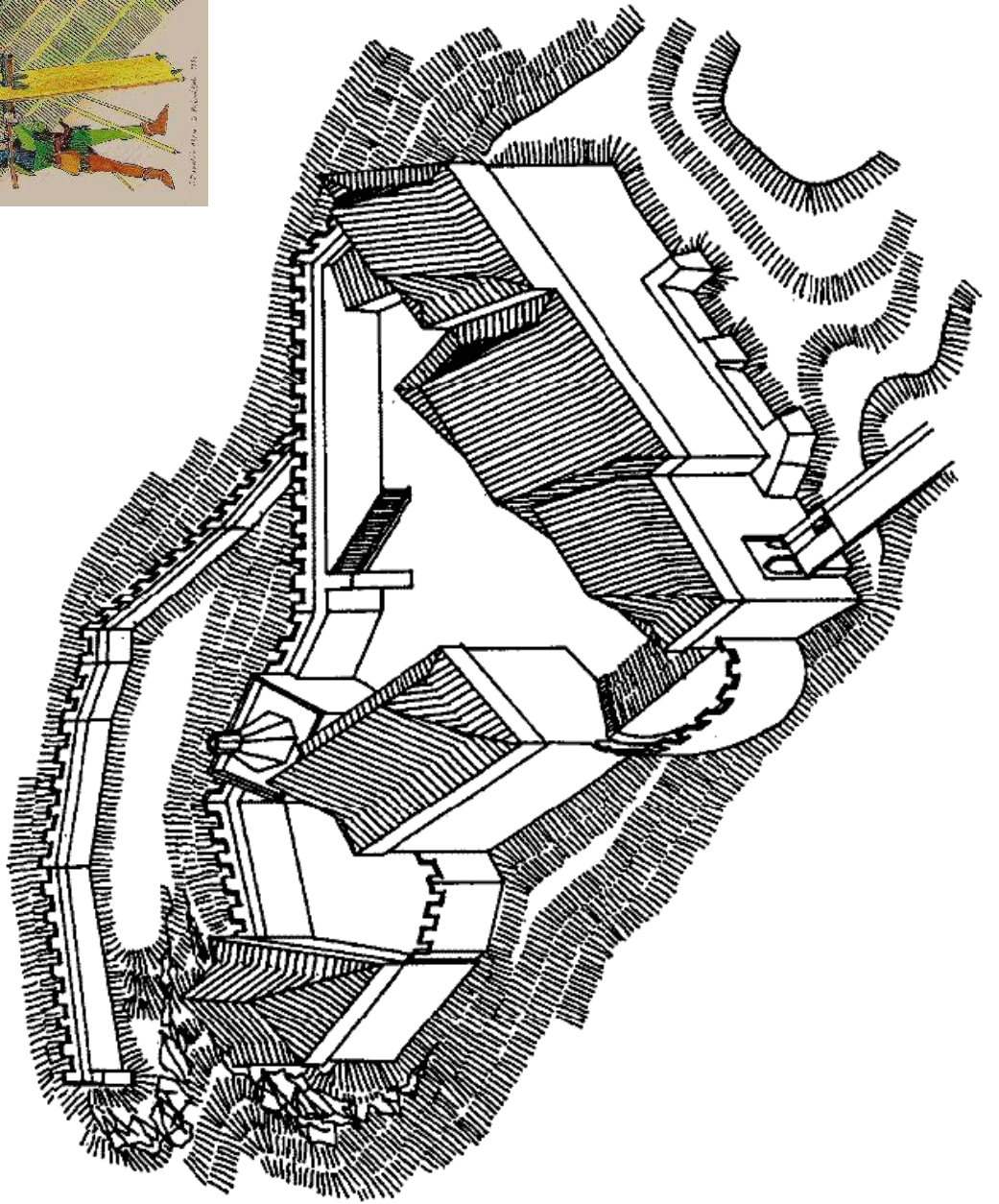

zjistěné objekty

■	1961
■	1962
■	1963
■	1964

0 5 10 20 m

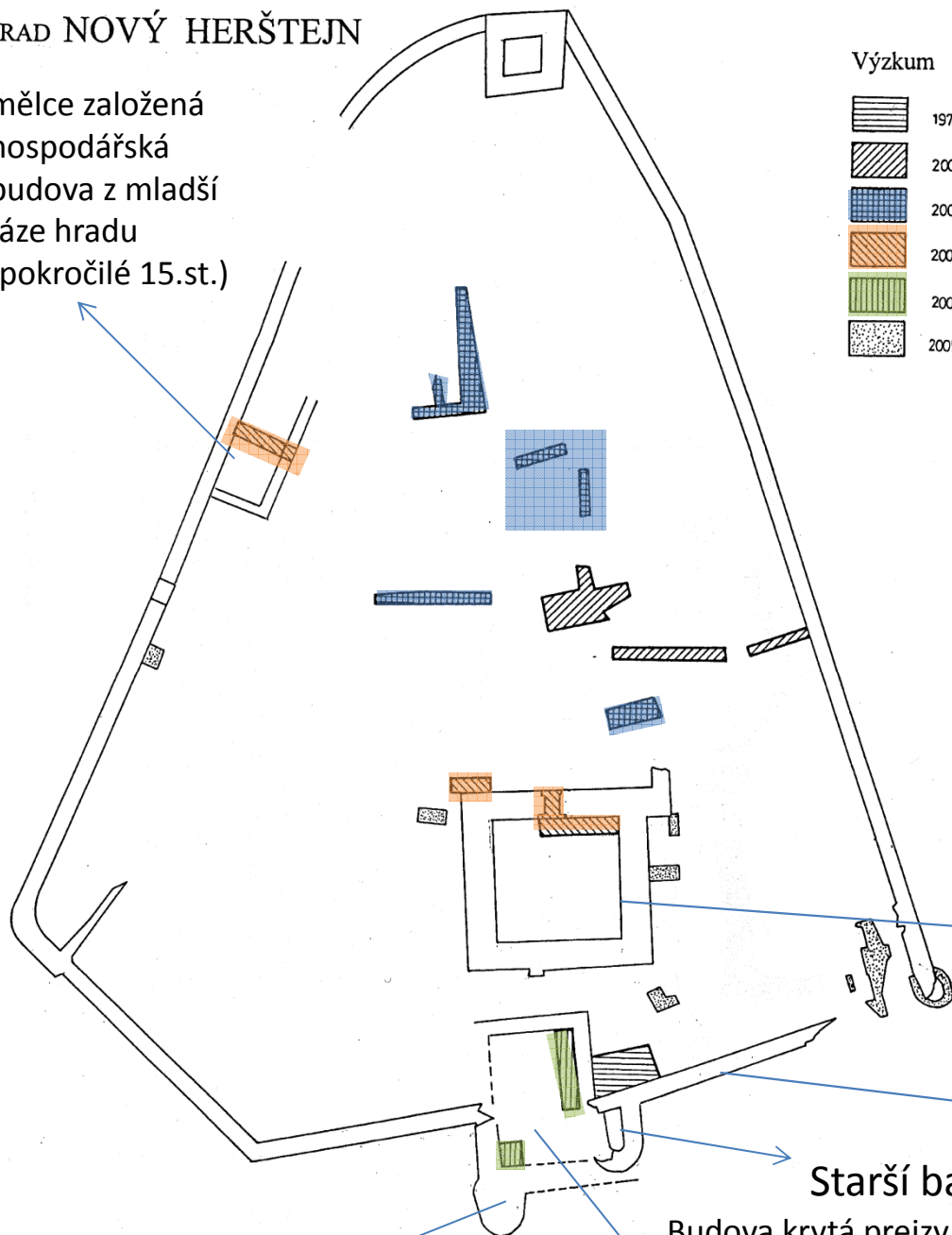
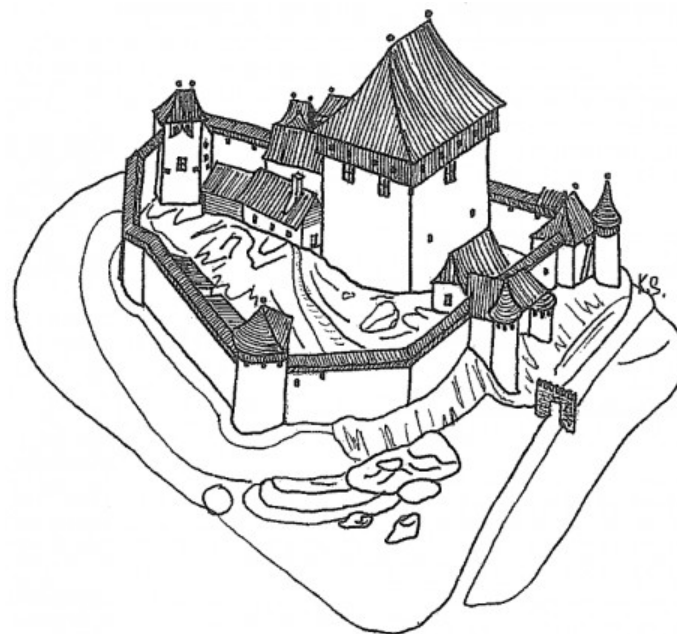
HRAD NOVÝ HERŠTEJN

mělce založená
hospodářská
budova z mladší
fáze hradu
(pokročilé 15.st.)

Výzkum

	1973-76
	2001
	2002
	2003
	2004
	2005

- Poč. hradu: poč. 14. st.
- Hradní jádro kromě obytné věže - v mladší fázi rozebrán na stavbu vnějšího opevnění
-

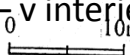
obytná věž: 13/14.st.
dodatečně přiložená ke starší hradbě
v patře kachlová kamna

vnější obvodová hradba: 14.st.

Starší bašta překrytá „stavbou“ s novou věžicí

Budova krytá prejzy, vytápění: kachlová kamna
Hradba - v interiéru přerušena

Panenská věž
starší 15.st.

* Nového Herštejna 2/2. 13. stol. můžeme na základě stavebního rozboru D. Menclové a věcných souvislostí klást již do první poloviny 14. století;

1. písemná zmínka: 1348 – před založen **Buškem II. z Velhartic**, synem stejnojmenného komorníka markraběte Karla, který zemřel kolem r. 1337 v Meranu.

- příbuzní Protiva a **Břeněk z Herštejna**, o nichž již máme výslovné zprávy, že vládli na Novém Herštejně v l. 1348 a 1349.
  - Po Břeňkovi, jenž byl ve službách olomouckého biskupa, na hradě **Ješek z Velhartic**, který byl v l. 1356–1367 maršálkem královského dvora;
  - Vdova po Janovi **Ofka z Újezdce** a syn Janov → Jan převzal panství před r. 1385 (spory s pány z Rožmberka: pravděpodobně Nový Herštejn dobyli a Jana z Velhartic zajali (zemské desky: leden 1385 - Jan zavazoval, že hrad bude kdykoli otevřen Oldřichovi z Rožmberka a jeho synu Jindřichovi, a dočasně jim byl i zapsán do splacení 50 kop)
  - Jan z Velhartic byl v l. 1397 až 1412 přisedícím zemského soudu; Na konci husitské revoluce se dostal do sporu s bavorským knížetem Vilémem
  - r. 1435 se Jan připomíná naposledy → hrad přešel na jeho 4 syny: Arnošt na poselky uváděn r. 1465
  - konci vlády Jiřího Poděbradského převzal Nový Herštejn - vnuk Jana z Velhartic: **Jan Herštejnský z Velhartic** spolu s nejmenovaným bratrem.
    - 1473 spory s bavorským knížetem Albrechtem.
    - Říjen 1474 přitáhlo bavorské vojsko až k Novému Herštejnu a Bavorům se podařilo zajmout Jana Herštejnského
    - Po třech měsících uzavřel Bohuslav ze Švamberka a Dobrohost z Ronšperka s bavorským knížetem Albrechtem dvouměsíční příměří, ve kterém měl být Jan Herštejnský na svobodě, ale po jeho uplynutí se měl dostavit na bavorský hrad Straubing. Jan Herštejnský však začal plenit bavorské statky hned, jakmile byl propuštěn, a proto Bavoři podnikli vojenskou výpravu proti němu.
    - Poč. února 1475 přitáhli k Novému Herštejnu, hrad dobyli a Jana znovu zajali
    - Jednání s vítěznými Bavoři se ujal prostřednictvím svých úředníků Zdeněk ze Šternberka, do jehož služeb se Jan Herštejnský původně dal najmout. Přestože Bavorům bylo slibováno, že útoky z Nového Herštejna přestanou a na tehdejších sněmech se s nimi jednalo o podepsání konečného míru, **Bavoři hrad úplně vyvrátili a vypálili.**
    - Zdeněk ze Šternberka žádal, aby jeho služebník Jan Herštejnský byl z vězení propuštěn a byla mu nahrazena škoda za zničený hrad. Jan však byl propuštěn až v lednu 1476, když se uvolil zaplatit výkupné 1000 zlatých. Tuto velkou peněžní částku ze svého zpustlého statku zaplatit nemohl a tak došlo k novému nepřátelství s Bavoři, které bylo ukončeno nějakou smlouvou v r. 1481
    - Be znáhrady: snaha o náhradu ještě v r. 1496,
    - statek Lomec: Jan Herštejnský se zde připomíná v l. 1509–1515.
    - ?: Starý letopisec: 1520 - na Hradčanech za Daliborkou stát „pan Herštejnský“ - Jan nebo jeho syn
- 15. /16. stol. :herštejnské panství - Půta Švihovský z Rýzemberka († 1504).

Při dělení velkého Půtova majetku mezi pozůstalé syny připadl Nový Herštejn Břetislavovi: nejnutnější oprava hradu – obydlí úředníka:

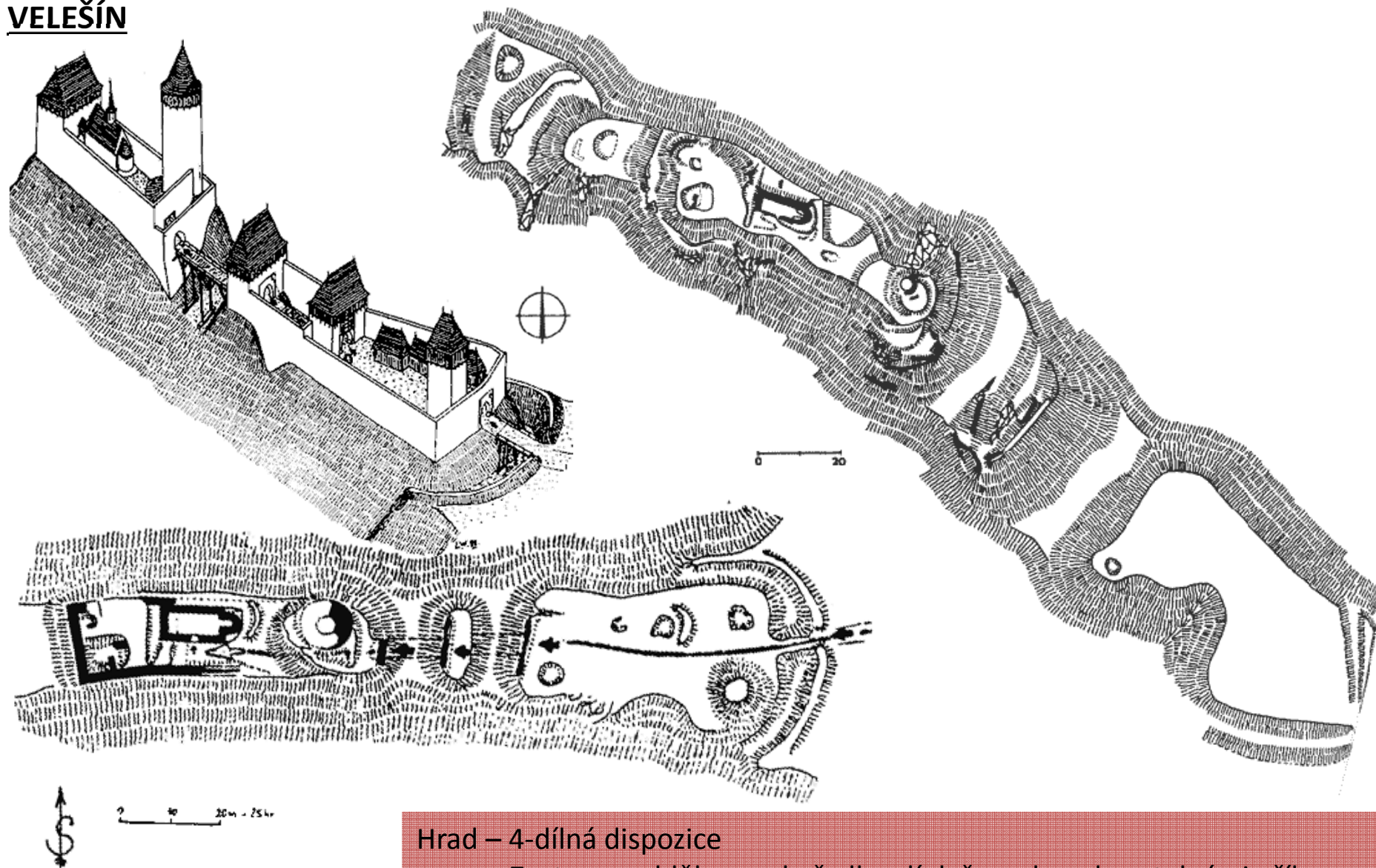
Panenská věž a na vyplňování zdiva cihlami; zadlužení → prodej (hradau+8 vsí) 1524–1534: za 2350 kop grošů českých majitelem královské město Domažlice (ve švaberské zástavě)

Hrad – pustl, dvůr a hospodářská stavení pod hradem rozprodali poddaným;

1547: pro účast na stavovském odboji proti Ferdinandovi Domažlickým všechny jejich statky zkonfiskovány → do 1549 navraceny kromě novoherštejnského statku

1549: jako pustý: Ferdinand I. - za 900 kop grošů českých prodal hrad karlštejnskému purkrabímu Šebestiánovi Markvartovi z Hrádku (ale sídlo na tvrzi v Únějovicích)

VELEŠÍN

Hrad – 4-dílná dispozice

Z- strana oddělena od předhradí dvěma dosud znatelnými příkopy
zbytek válcové věže

Ae výzkum: 1973-1976: A. Hejna

v J-části hradního areálu zbytky pozdně románské kaple

* ½.13.st.

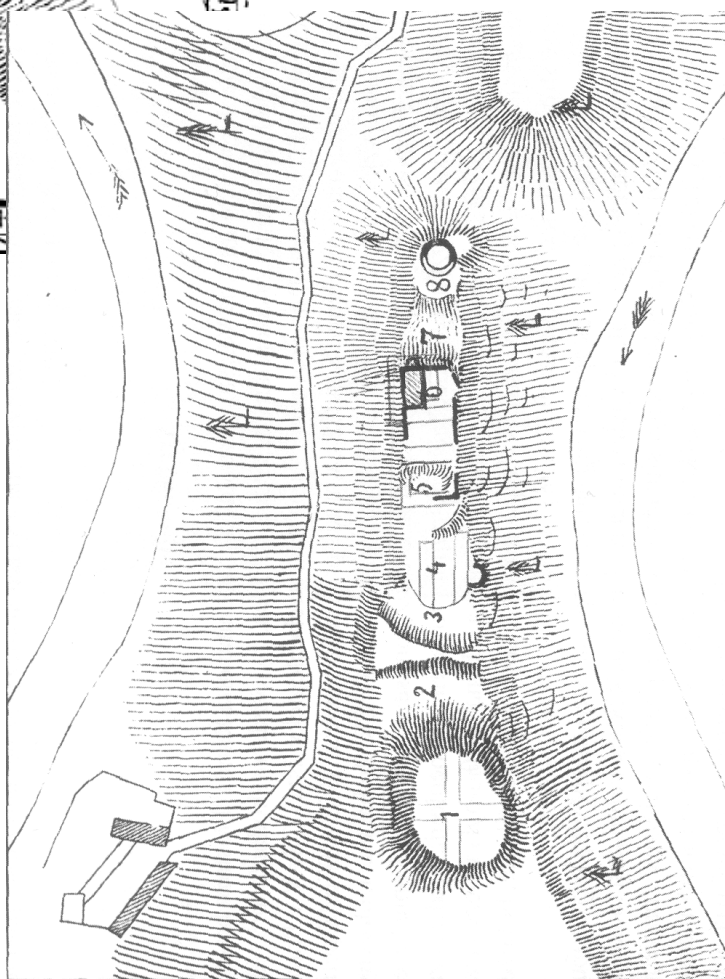
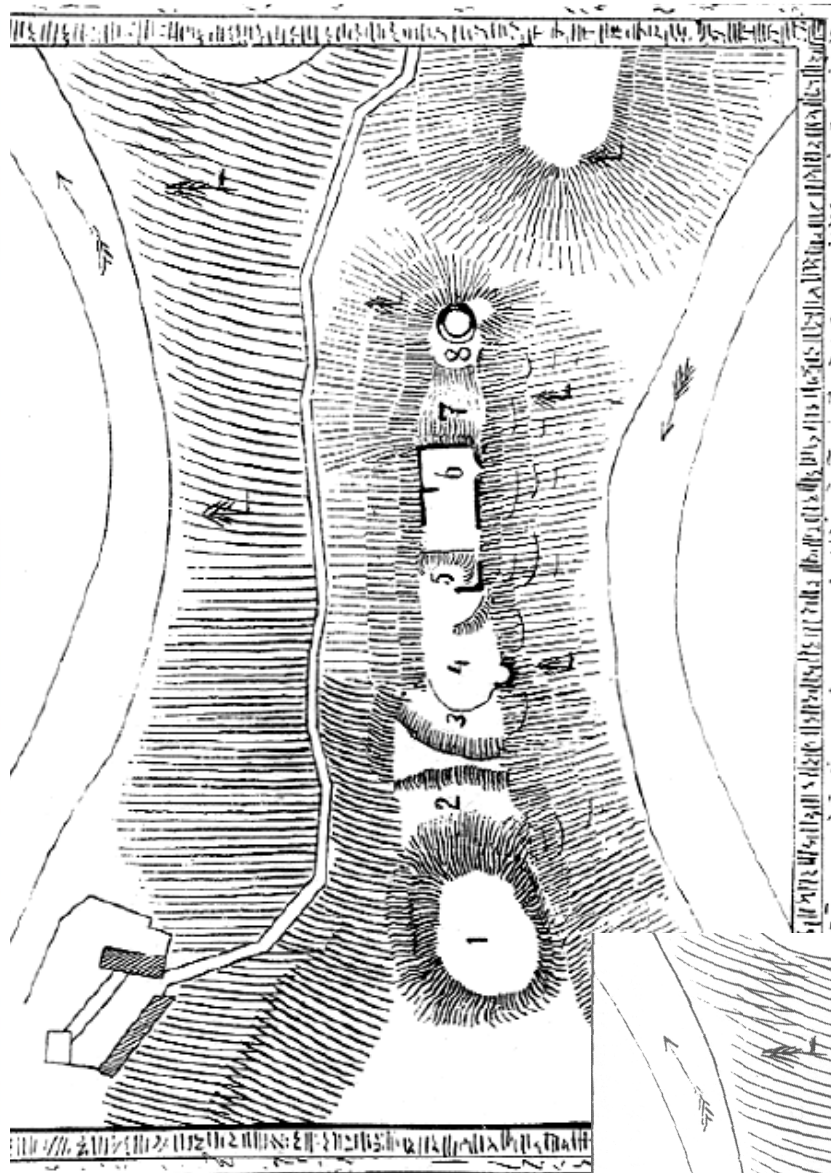
- Zakladatel hrad král PO II, (Durdík 1999) X PO I (Kuthan 1976, Hejna 1985) X Václav I (Hejna 1981, 1985)
- podle A. Sedláčka – výměnou za Budějovice a Hlubokou získal Velešín od krále PO II před rokem 1266 Čěč z Budějovic
- r. 1266: Čěč z Budějovic/Velešína – donátor kláštera ve Zwettlu
- Čěč - Velešín postoupil Benešovi Pěšnému (Markvartici → páni z Michalovic)
- PO II. Velešín Benešovi odňal a připojil jej ke královským statkům
- r. 1283: král Václav II. vrátil hrad Velešín Benešovu sňnovi Janovi z Michalovic
- dělení mezi sňn Jindřicha z Velešína (vnuk Jana z Michalovic)
  - r. 1358 Ješek, Beneš a Jindřich po jedné třetině hradu a k tomu některou ves na panství; rozdělení neúčelné - r. 1359 Beneš vřkoupil podílř svých bratrů
- → po jejich smrti převzala velešínské panství v r. 1361 Benešova dcera Markéta spolu se svým strýcem Petrem z Michalovic (získal Velešín) - Jeho sňn Jan Michalec z Velešína prodal v r. 1387 Velešín Oldřichu z Rožmberka a jeho sňnovi Jindřichovi.
- husitské válkř: tábořské vojsko se pokusilo zmocnit hradu zradou – nezdar
  - sirotčí hejtman Jan Čapek ze Sán se svým vojskem ohrořoval hrad → Oldřich z Rožmberka s ním uzavřel v r. 1434 mír.
- hradní posádka (Oldřich z Rožmberka) X lidem Jana Smila z Křemže (ti se vraceli z výpravř z Rakous) – pobiti
- **údržba hradu** si vřžadovala vřsoké nákladř (1476: purkrabí+1 jízdní+8 střelců; platba 50 kop grořů na údržbu) → Vok z Rožmberka r. 1487 (purkrabí: Oldřich z Dvorce) → opuřtění Velešína
  - pustnutí – 1541: pustý zámek

Já Jan Smil z Křemže žaluji pánóm, rytieřuom, panořiem, měřřtanóm i všem obecným lidem na pana Oldřicha Rosmberského, na toho zlého nečistého pána, žeť mi jest za pravým křeřřanským mírem a příměřiem kázal mé tovariře s tím Jidášem Vilémem Lopatú zmordovati beze všie viny. A když moji tovariři jeli z Němec, na ně nižádné péče nemajíce, tuť sú je s Veleřřina, páně zámku, honili a zhonivře nechtěli jich přijímati, ani se jim dávají, ale zlapavře je i svláčili je a svlekře je morděřsky a nekřeřřansky zmordovali za pravým křeřřanském příměřie a mieru, ježto toho zápis mám pod jeho ctí a věřřú. Protož dobrá druženo, pro buoh prosím, vystřichajte se takového pána, s ním mieru a příměřie podle ctí a pod věřřú nemievajte, nebť nikdy nezdrží, ale úklad i s tím Jidášem Lopatú činie, kudyť by mohli koho svú ctí o hrdla připraviti a zaveřřti, jakožť jsú mi mé tovariře zavedli, zlí nečistí z kurvy synové samorostlí, jináč nemohúc, než když jim se věřří.

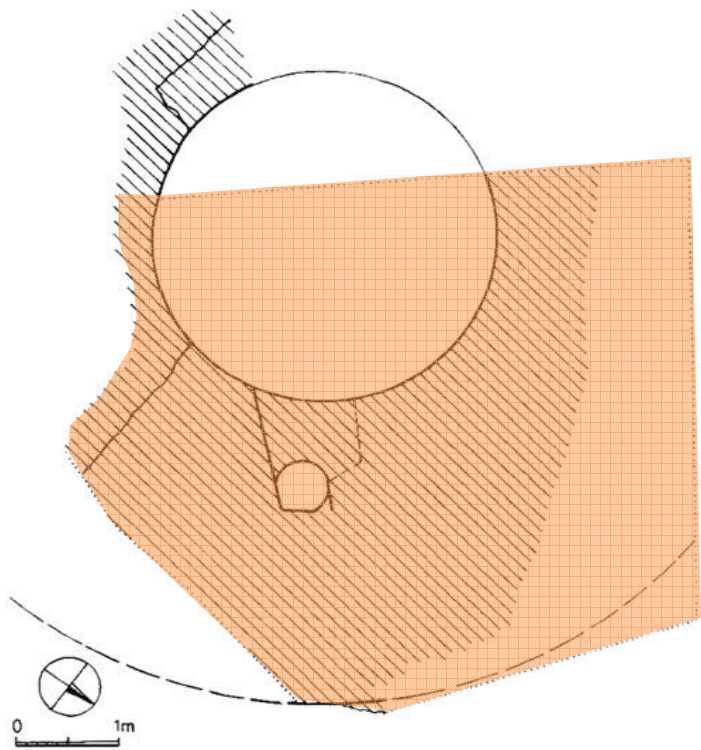
Listář I., 234-235,č. 350

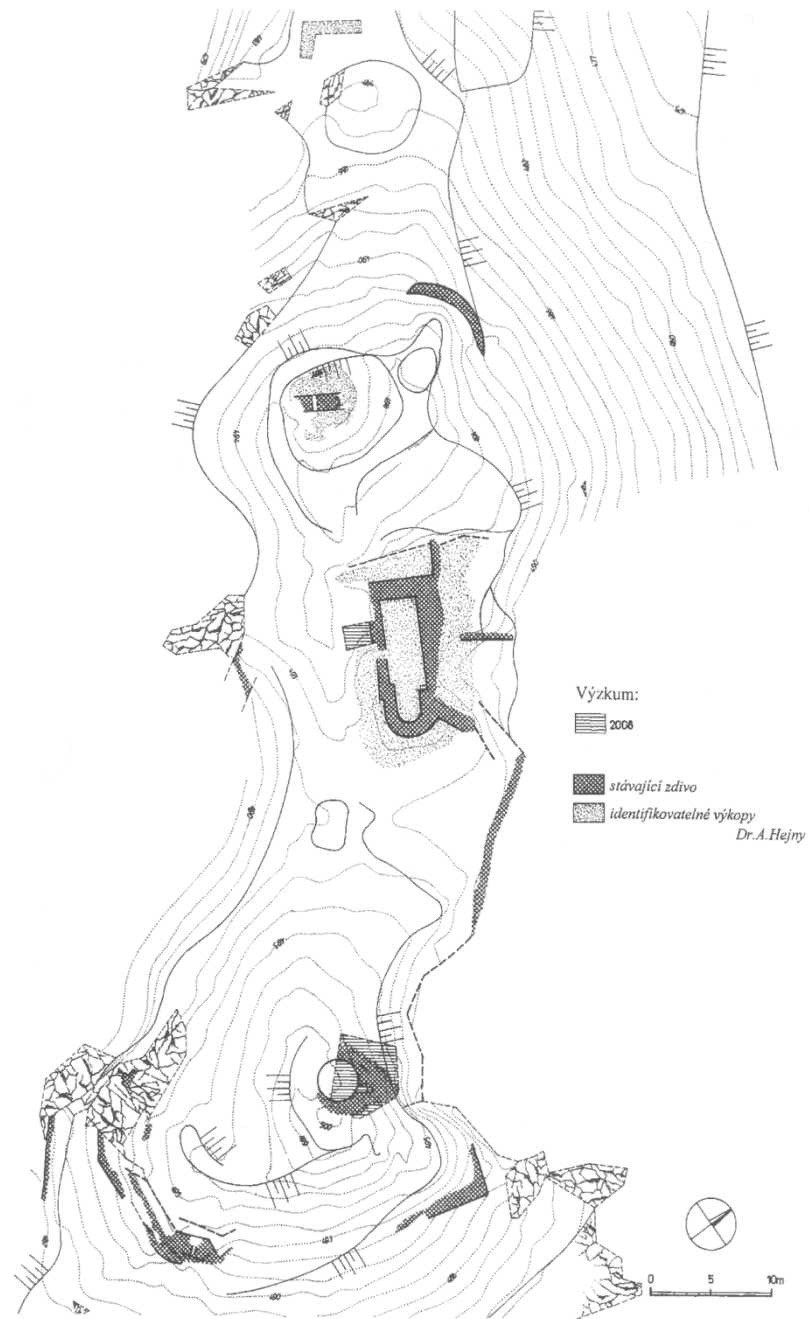
Plán hradu Veléšinského: 1. Místo srubu, totiž pahrbek před předhradím k jeho obraně určený; 2. přední příkop; 3. opěť příkop; 4. předhradí; 5. kopec rumu z vysokého stavení, z něhož se zvoditý most spouští; 6. věžička; 7. třetí příkop; 8. hrad.

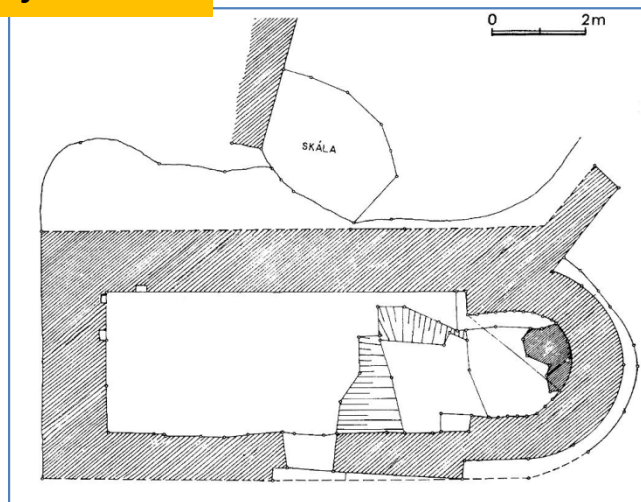

Ae výzkum 2008 T. Durdík

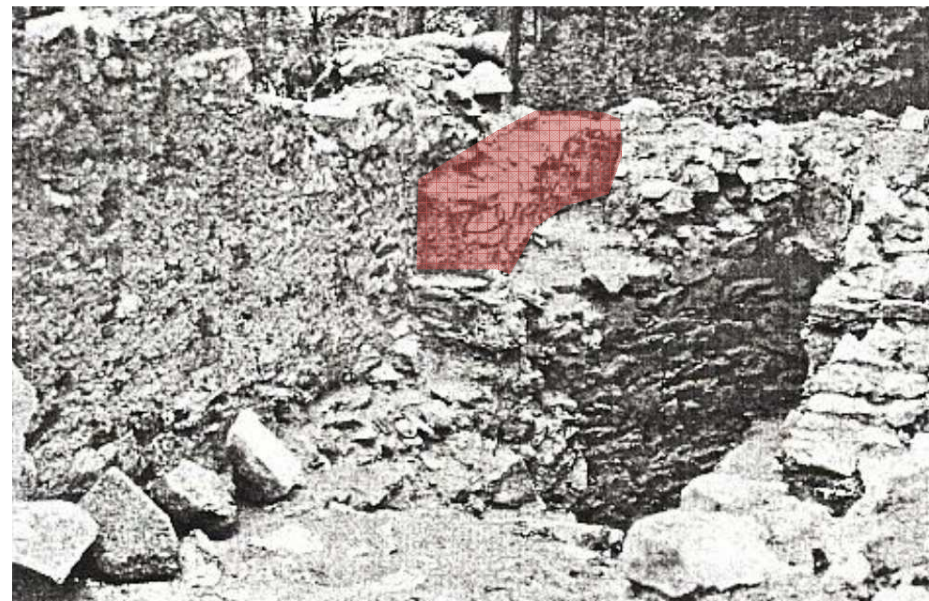
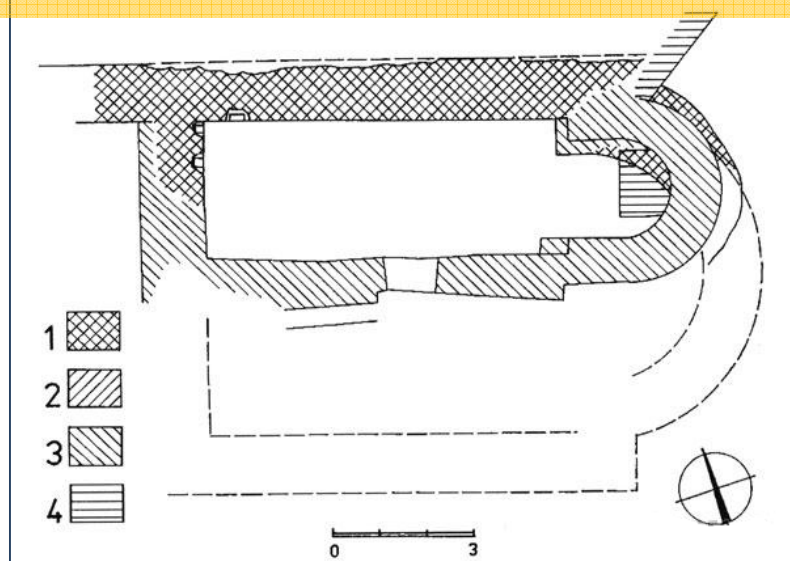
Hejna 1981

Hradní pozdně románská kaple

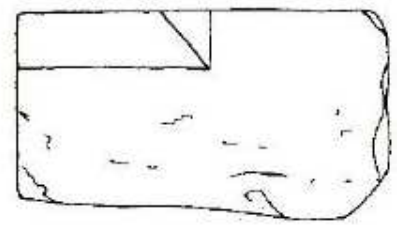
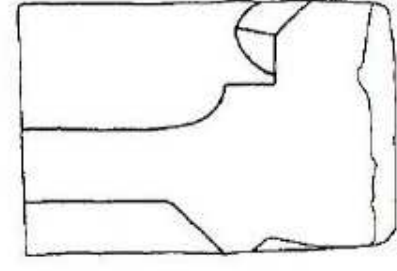
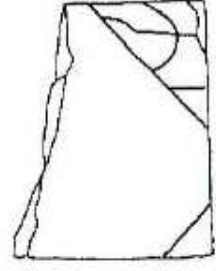
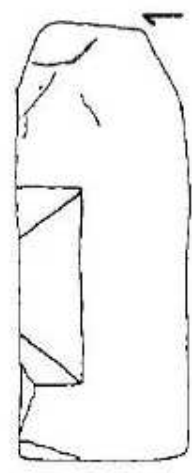
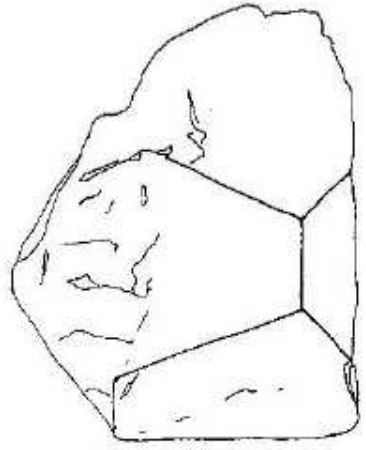
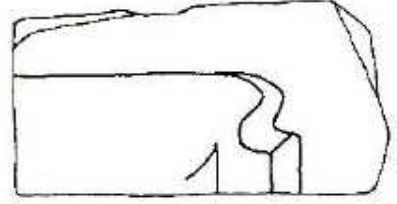
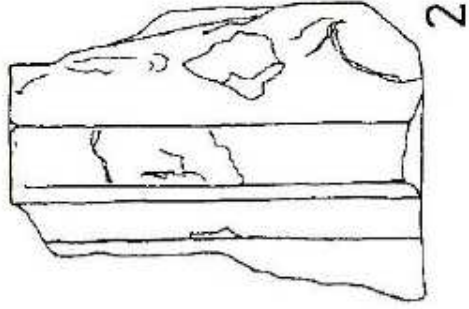
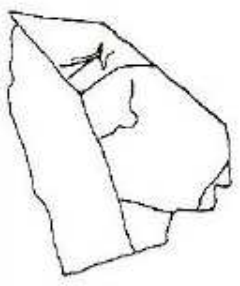
Durdík 2010

1 – středověké zdivo kaple a paláce, 2 – patrně středověké zdivo paláce, 3 – zdivo novověké kaple, 4 – mladší novověké zdivo

závěru Hejnova výzkumu kaple, 1. zachycující vlevo pod zdivem apsidy mladší kaple část vnitřního líce apsidy kaple starší a 2. do jejího již zasypaného prostoru vloženou substrukci se základovým pasem pro mladší apsidu

ORLÍK U HUMPLOCE

- * 3/3. 14.st. ; 1. zpráva 1399: Jindřich z Dubé **na Humpolci**
- 1404: obležení a dobytí hradu Jindřichem z Rožmberka; po 1404 zřejmě ještě Jindřich z Dubé však nechává areál obehnat kamennou hradbou?
- 1416: Jindřich z Dubé umírá
- 1420 odkupuje humpolecké zboží s hradem Jan Leskovec z Leskovce
- 2.zář 1496: kupuje panství Jan Trčka z Lípy
- 1559: Zdeněk Trčka z Lípy poprvé píše sezením na **Orlíku nad Humpolcem**
- 1560: hrad prodává Janu Říčanovi z Říčan a na Kosové Hoře. Při prodeji je však hrad a dvůr poplužní pod hradem uváděn jako pustý
- 1588: prodává panství i s hradem Orlíkem Kryštofu Karlovi z Roupova: k Orlíku přikupuje panství herálecké a přemísťuje své sídlo na nový herálecký zámek.
- Po 1621 - majetek konfiskován: zboží odkoupil v roce 1623 Filip starší, hrabě ze Solmsu - sídlo na Herálci a Orlík pustne
- 1708: „pustý zámek Orlík“ s dobře zachovalými zdmi – sídlí zde myslivec

Stavební fáze

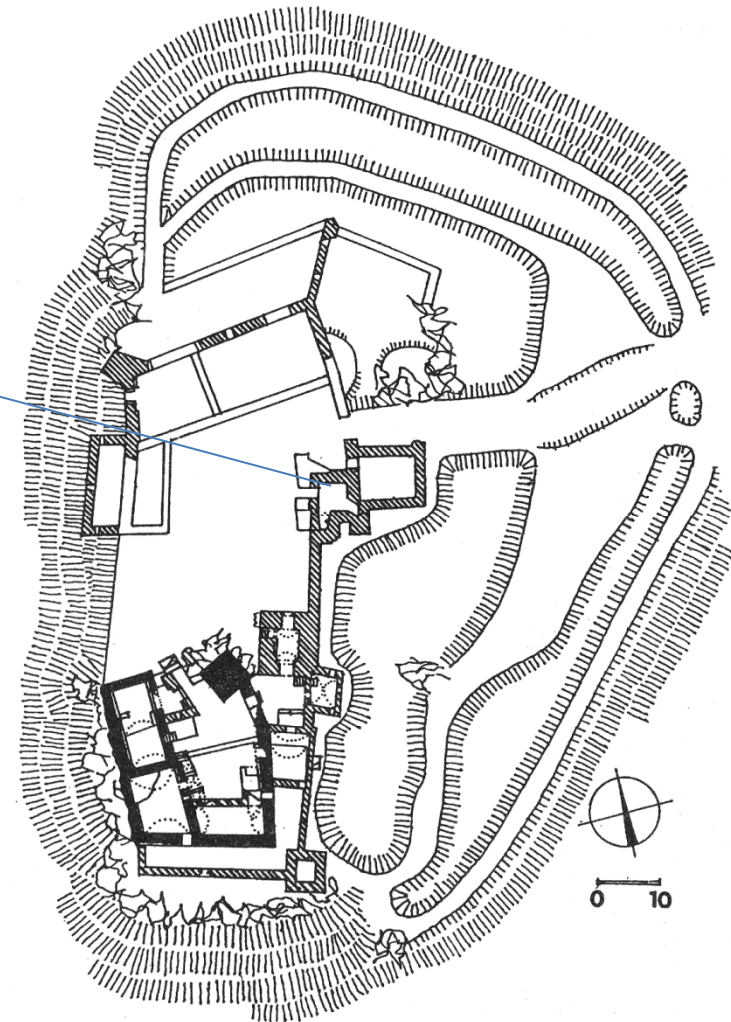
Páni z Dubé: v J-části stávajícího hradního komplexu. obdélný půdorys: na J a Z straně strmé svahy hradního návrší; na S, přístupové, příkop+most+**brána**: ochrana mohutnou hranolovou **věží**: přístupná po můstku z protilehlého paláce
Palác J a Z strana hradu - přiléhá k hradbám
Mezi bránou a palác později přistavěna malá **kaple**
Hospodářské předhradí – opevněno jen dřevěným plotem, příkopem a valem

Páni z Leskovce: radikální přestavovba
Hradba stržena (z větší části) – výstavba nové: při vstupu do areálu staré opevnění: doplněno o čtvercové **bašty**
V SV části původního předhradí - nová obytná budova
Vstup: do jádra je zazděn a nový veden přes věžovou bránu, vklíněnou mezi věž a prostřední baštu
bašta poblíž 1. brány v přízemí: hradní kuchyně.
Paláce horního hradu: přestavěny a sklepení nově zaklenuta valenou klenbou

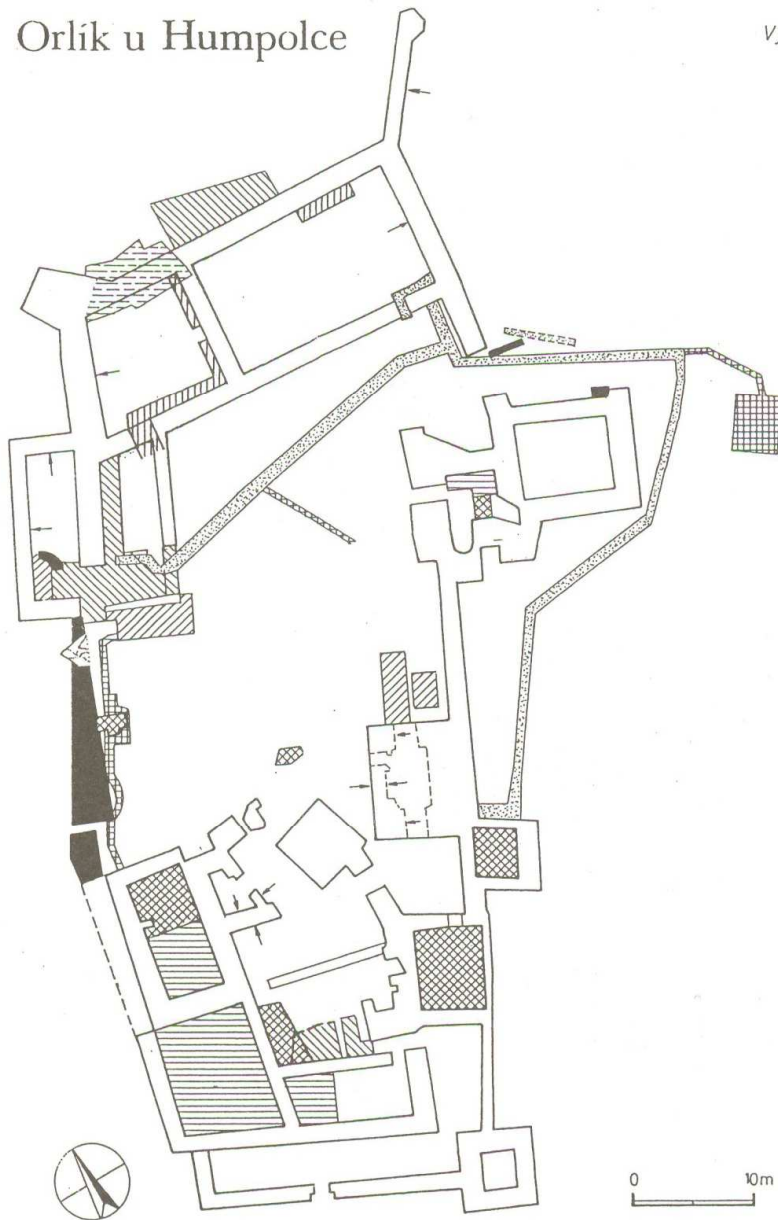
Trčkové z Lípy: renesanční reprezentační palác v S části areálu
1. hradní brána: na SV nové dělostřelecké opevnění čtverhranný - tzv. "**bastión**,"
Hradní stavba je nově přejmenována na Orlík

Páni z Říčán: obnova sídla, po vnitřním obvodu Z části areálu přizdívají řízemní objekty

kuchyně

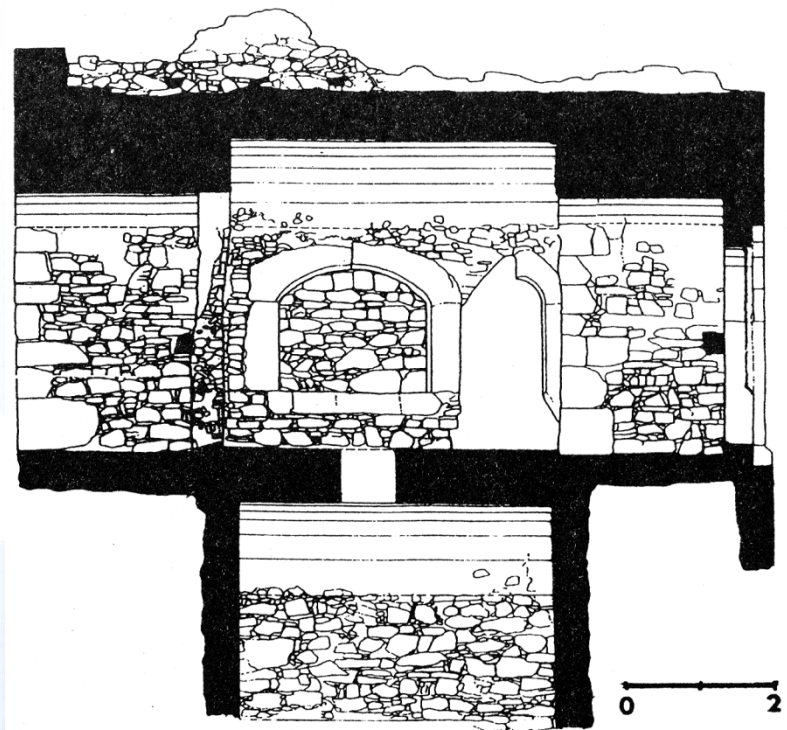

Orlík u Humpolce

- Výzkum:
- 1994
  - 1995
  - 2001
  - 2002
  - 2003
  - 2004
  - 2005
  - 2006
  - 2007

Řez 1. bránou: nejmladší fáze

Aktivity v areálu v průběhu 20.-21.stol.

V roce 1911 hrozí úplné zřícení hradní věže a proto v roce 1913 dochází na popud místních rodáků k první konzervaci jejich zbytků i ostatního zdiva.

Další zabezpečovací práce jsou prováděny v letech 1939-41 Klubem českých turistů. Dochází k odkopání sutin z celého hradního komplexu a zakonzervování příslušných zdí. Práce však musí být předčasně zastaveny.

Po roce 1945 je areál hradu centrem mládežnických akcí a zábav. Z důvodu špatného stavu objektu jsou však v 70-tých letech tyto zakázány - hrozí zřícení některých částí zdiva. Hrad dále neudržován pustne a mění se v rozvaliny. Areál se tak opět stává místem získávání laciného stavebního kamene.

V roce 1988 na hradě začíná pracovat malá skupina místních nadšenců, která se později transformuje v občasně sdružení - humpolecké pobočky Klubu Augusta Sedláčka.

Od roku 1992 do r.1996 probíhají nové stavební opravy, financované Okresním úřadem v Pelhřimově a městem Humpolec. Účelem této snahy je zachránit památku pro další pokolení a zpřístupnit ji v celém rozsahu veřejnosti. Rok 1997 znamená pro hrad mnohé. Areál je zpřístupněn veřejnosti, na opravu dalších partií v severní části však zatím nezbyvají prostředky. V téže roce humpolecká pobočka Klubu augusta Sedláčka zakládá obecně prospěšnou společnost Castrum o.p.s., která se stává oficiální organizací zajišťující správu hradu v té se době již nacházejícího v městském majetku . V následujících letech se podařilo dokončit opravy horního hradu a provést i zajištění většiny dolního hradu. V polovině prvního desetiletí 21. st. se podařilo realizovat stavbu správní budovy a tak otevřít cestu dalšímu využití hradu.

V roce 2008 pak byla zahájena konzervace tzv. bastionu, která proběhně pravděpodobně v několika fázích do roku 2010.

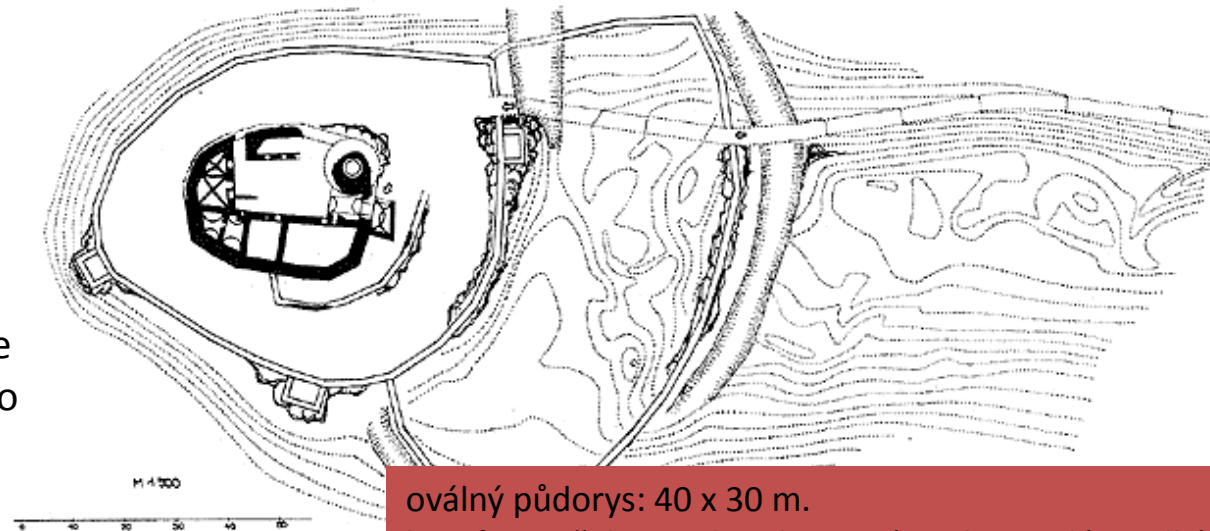
VÍZMBURK

Ae výzkum

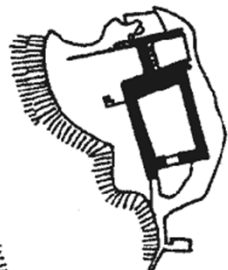
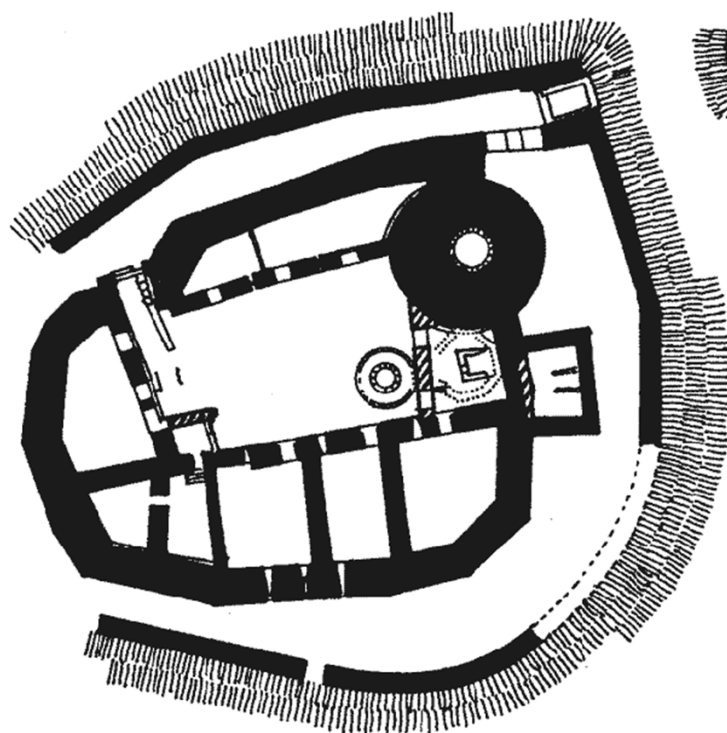
A. Hejna: 1972-1983

SHP: L. Razím

Poč. Ae: výzkumu – jen pahorek - ze
sutin zbytky hradu zachovaného
až do výše prvního patra

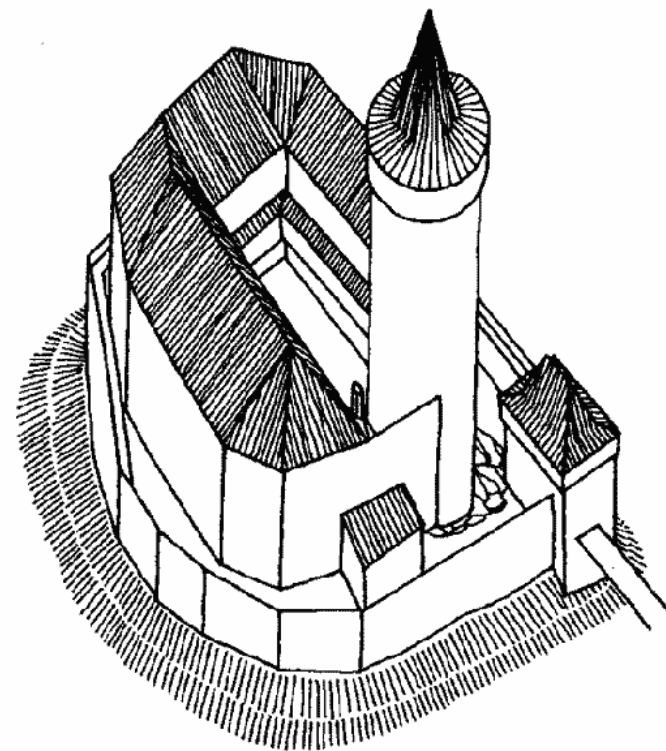

oválný půdorys: 40 x 30 m.
bergfrite v čele a s obvodovou zástavbou palác+velký
sál+kaple, mladší kuchyně a kovárnu

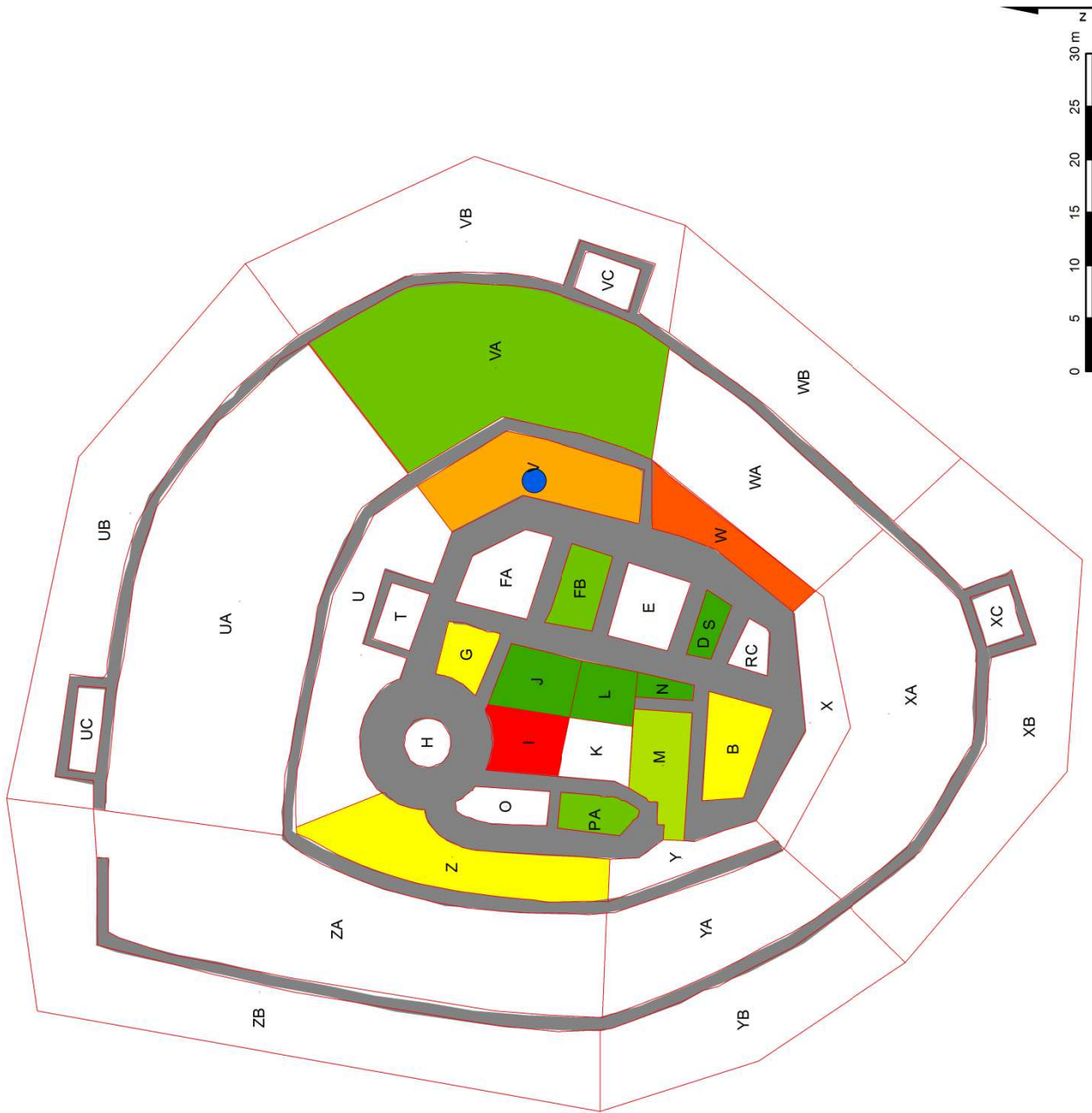

0 10

1 ■
2 ▨

Vízburk: členění do sektorů podle M. Lázak (1979)
 zdivo: podle M. Lázaka (1979)
kuše_kost_obložení
 0
 0,1 - 2

● střelné zbraně
střela/šíp
 1
 2
 3
 4
 6
 7
 9

Hrad založen Tasem erbu třmene ve 2/2. pol. 13.st.

k roku 1279: v Kronice tak řečeného Dalimila („*Mnozí čeští páni cizince pak děsí: Mutyně Vhřešcovský, bil se v Bořiměvsi, Mutyně Skuhrovský, poblíž Albrechtic, Jaroslav Jablonský a s ním ještě víc Petrůň Zebinský, co trubky nosí ve štítě, také Tas Višemburský bije se lítě a v okolí Prahy pan Ctibor z Lipníka. Nejvíce však Hynek v bojích vyniká. ...*“)

1289: **Tazzo de Wizenburch**

Do 1294: „**capitanus Crocovie et Sandomirie**“.

1303: správce Kujavska a Pomořanska

1303-1304: **subcamerarius**

1304: zavražděn (probodnut jakýmsi Janem Vlkem, svým sousedem, za to že ho připravil o jeho majetek. Vlk se vypravil do Prahy, aby sjednal nápravu, leč nebyv přijat, počíhal si na Tasa před kostelem sv. Klimenta)

Tasův syn Jaroš z Vízmburka

1309: Milota z Pnětluk a Wissensteyna majitelem hradu

1327-1330: výměna panství mezi Arnoštem z Hostinného a pány z Dubé

1336: hrad připadá Hynku Crhovi z Dubé

Od 30. let 14.st-1447: v majetku pánů z Dubé

Posední majitel hradu Jiřík z Dubé nejdříve na straně hustiské poté ve službách Zikmunda Lucemburského

1437: přesídlil Jiřík z Dubé na Žleby

1447: Staré letopisy české „...téhož roku po sv. Duchu všechna knížata slezská spolu s městy Vratislaví, Svidnicí, Zhořelcem, Budyšínem, Žitavou a dalšími městy, která jim patřila, vytáhli, a když mezi sebou sebrali peníze, vykoupili od pánů a zemanů hrady, ze kterých jim silně škodili a loupili, jako **Vízmburk pana Jiříka Vízmburského z Dubé, Adršpach pana Hynka Červenohorského, Žacléř patřící kdysi panu Hanušovi z Varnsdorfu, Belver a Skály pana Jana Salavy. Hrady zaplatili hotovými penězi a pak je zbořili a zničili. Ale vesnice a platy z nich všem uvedeným pánům ponechali.**“

V r. 1447 hrad zakoupila slezská knížata a města, pro něž hrad představoval stálé nebezpečí, zbořila ho a spálila. Trosky velké věže překryly ostatní budovy, které se díky silné obvodové hradbě nerozvalily do stran. Díky tomuto „zavření“ se Vízmburk výborně dochoval do dnešní doby.

Po 1147: Jiří z Dubé prodal vízmburské panství za 265 kop grošů Jindřichovi z Michalovic.

ZLENICE

Menclová 1972

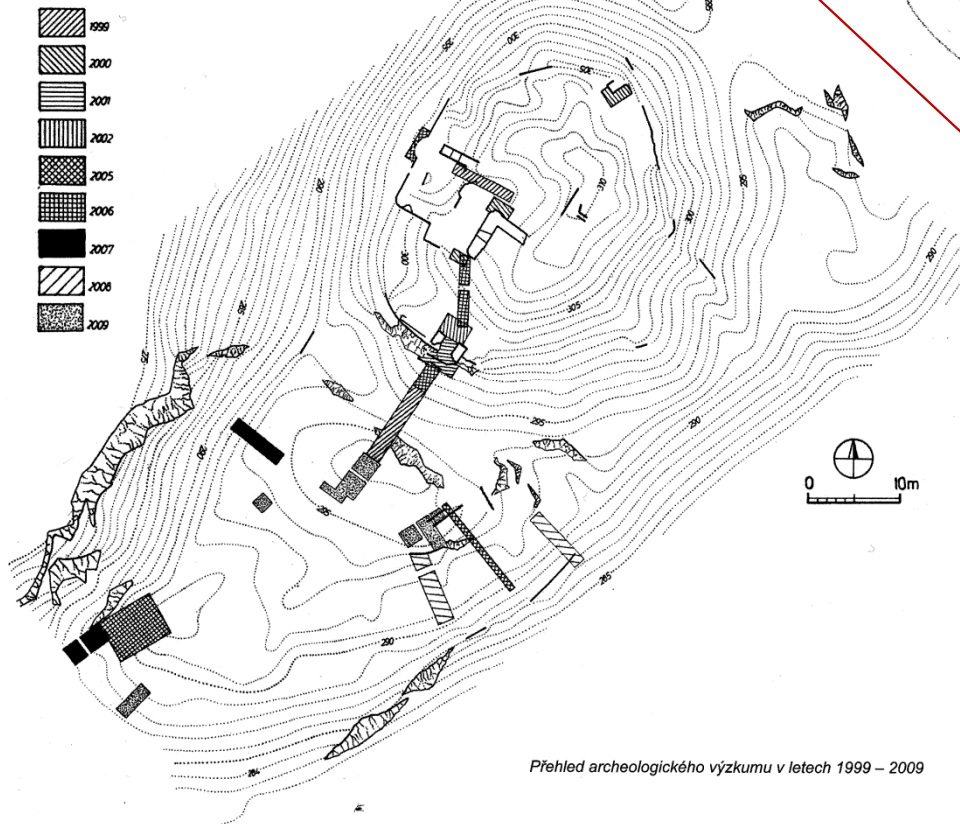
Ae výzkum 1998-2002; 2005-2009

T. Durdík, V. Kašpar

Branská věž: vlčí jáma – ve výplni mazanice → hrázděné patro nebo polopatro

Parkán: situace poč. 14. st.

Brána přehradí: hzděné přízemí, nástavba – dřevěna
(výbava: kachlová kamna)

Přehled archeologického výzkumu v letech 1999 – 2009

brána přehradí

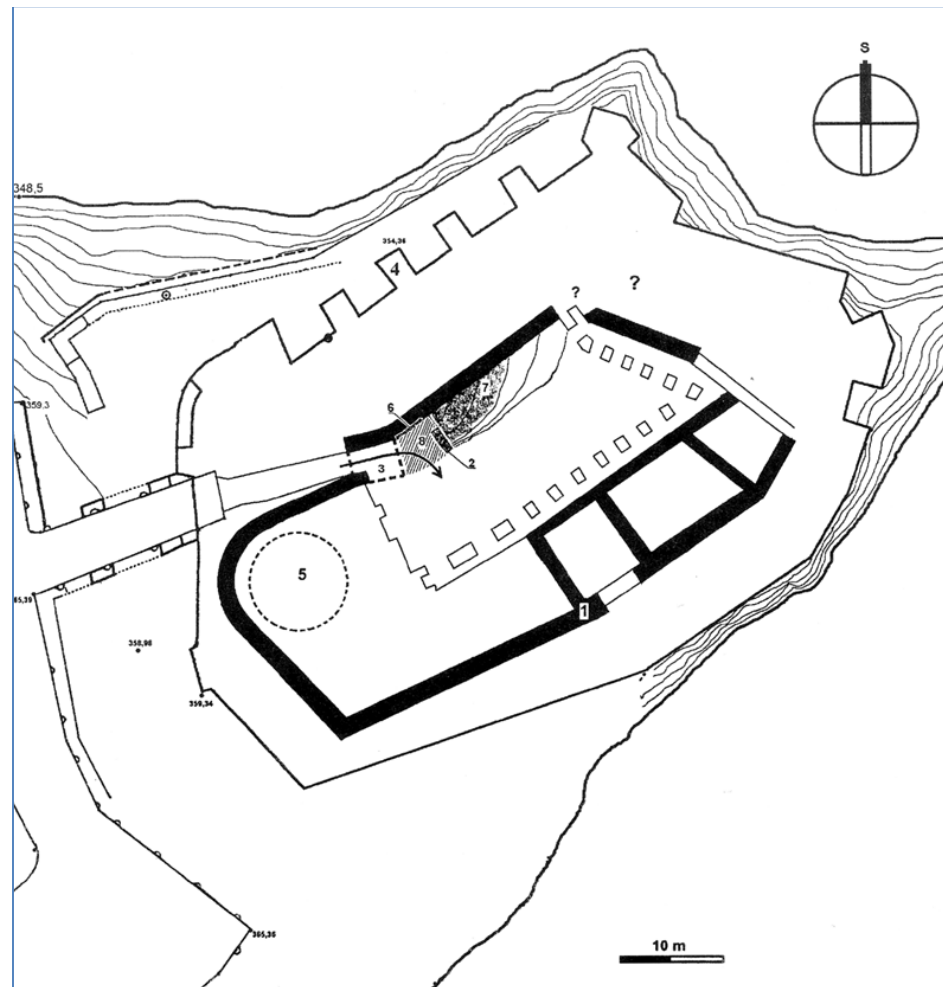
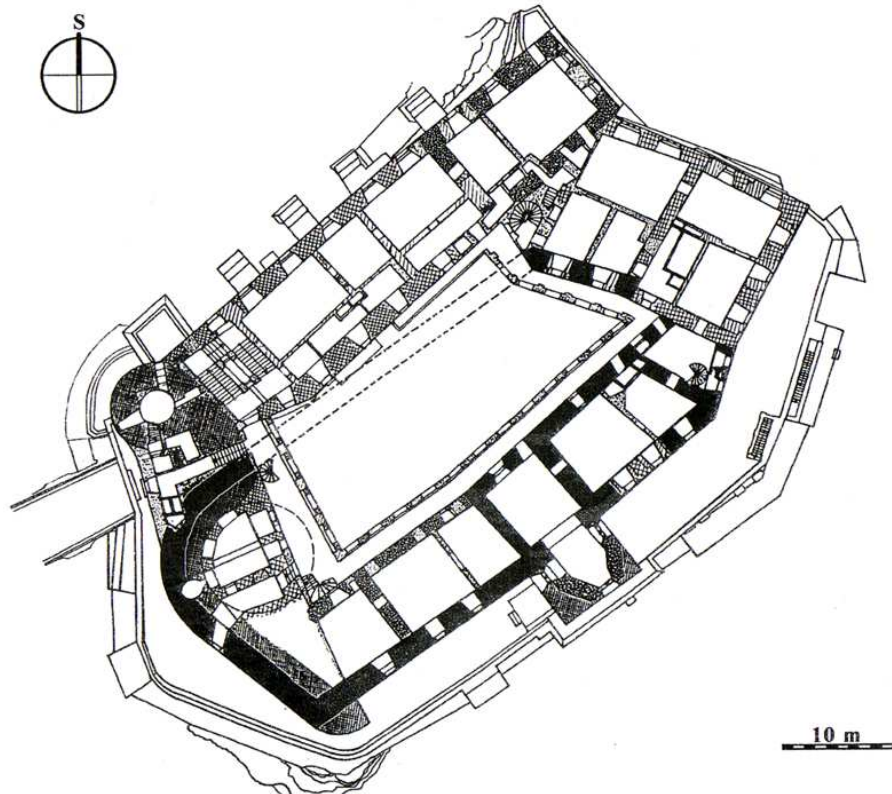
Sonda 13, 2006

Sonda 17, 2008 (detail – patrné několik stavebních fází obvodového zdiva a příčky budovy)

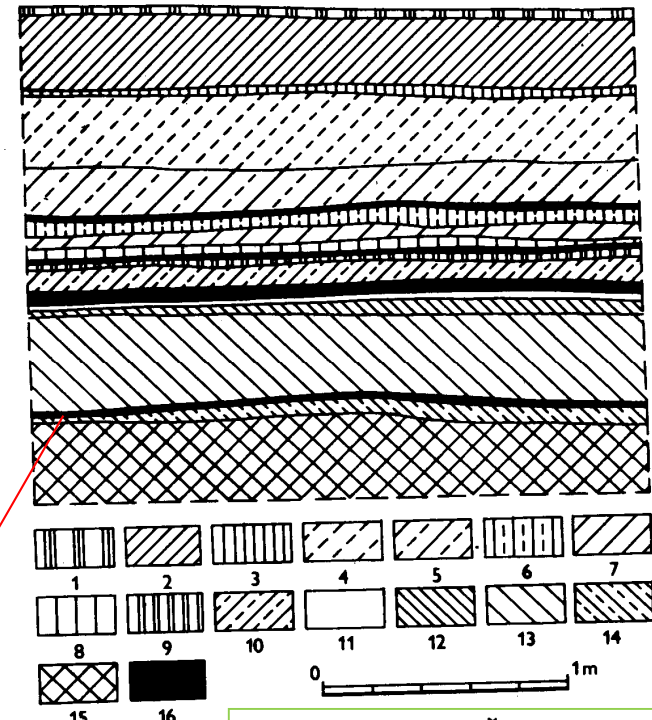
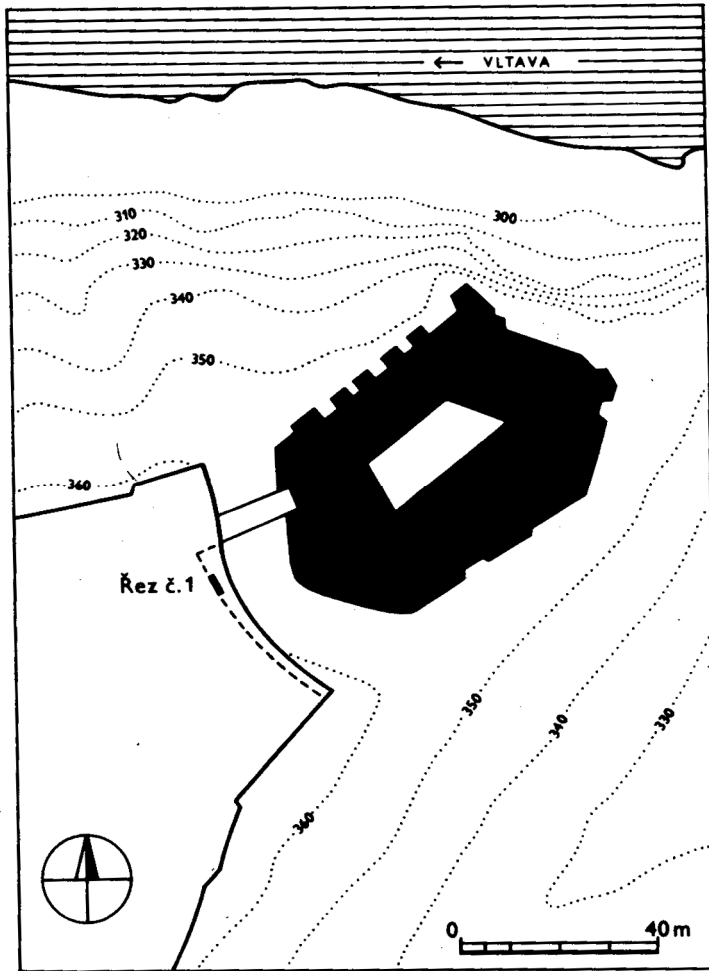

ORLÍK NAD VLTAVOU

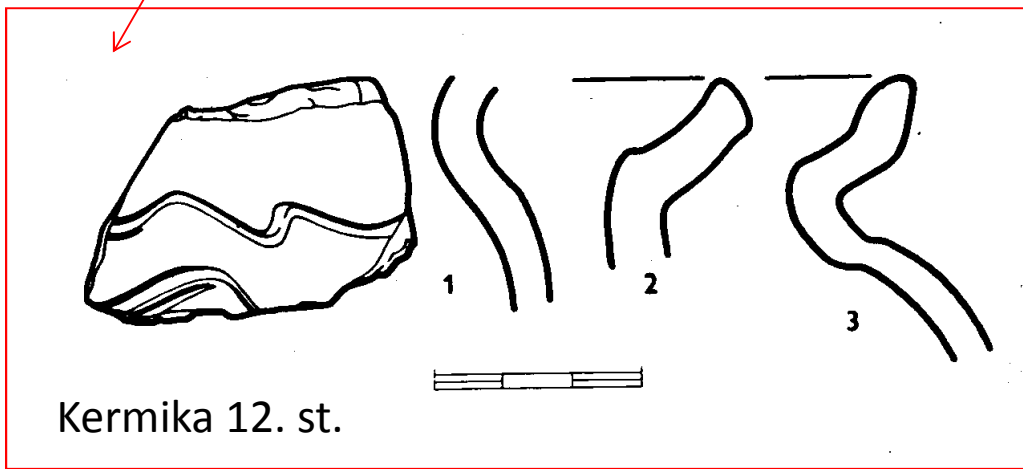

*

Menclová 1972, 164:
Durdík 1999,
Břicháček 1989 – 12. st. – Ae výzkum
příkopu – maltová vrstva s keramikou 12.st.

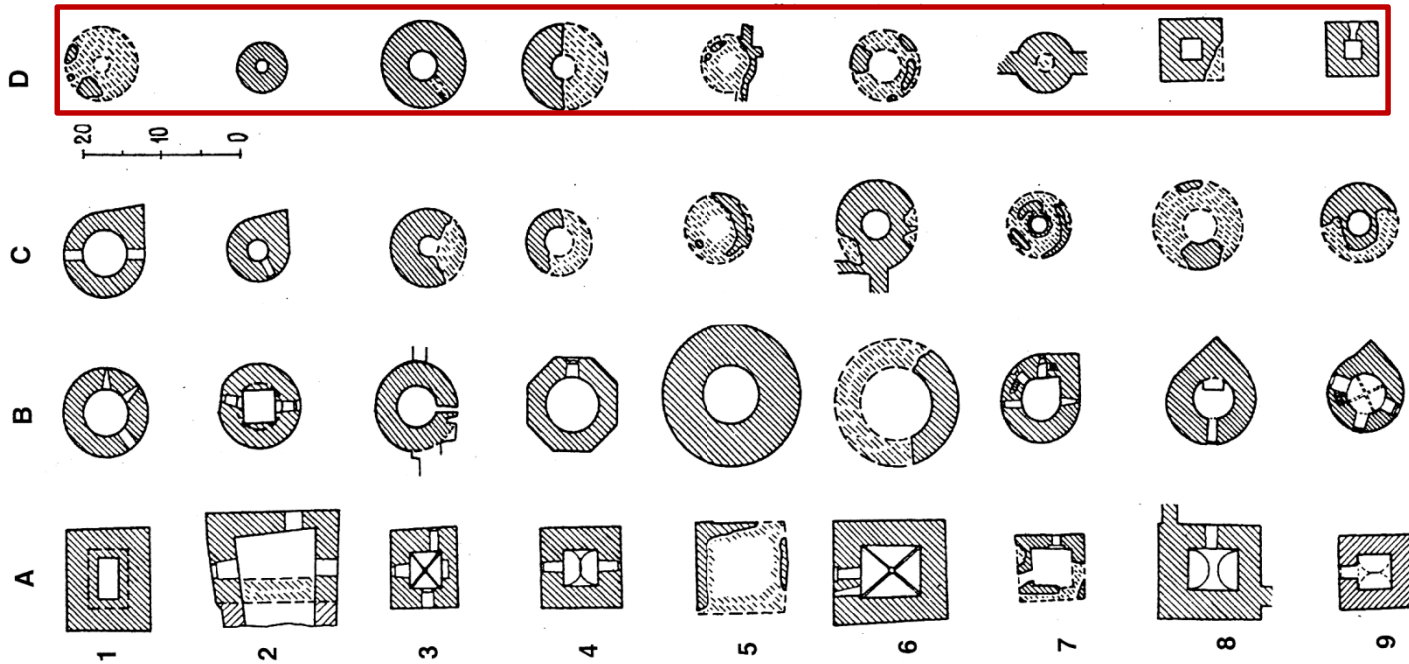
Orlík n. Vlt. Část řezu. Datování: 1-3 - 19.-20. stol., 4-11 - 16.-18. stol., 12 -15. stol., 13 - ml. latén a 13. stol., 14 - d. bronzová, 15 - skála, 16 - vrstvy malty.

Kermika 12. st.

Břicháček 1989, CB 1: výzkum 1983

Tabulka věží moravských hradů 13. století.

Sloupec A (hranolové věže obytné či dovolující svými rozměry obývání):

1 – Veverčí, 2 – Mikulov, 3 – Buchlov (východní), 4 – Buchlov (západní), 5 – Brumov, 6 – Špilberk, 7 – Jaroslavice, 8 – Uherský Ostroh, 9 – Sádek; **Sloupec B** (okrouhlé a břitové věže královských hradů): 1 – Olomouc, 2 – Přerov, 3 – Znojmo (zadní hrad), 4 – Znojmo („Loupežnická“ – polygonální), 5 – Břeclav, 6 – Špilberk, 7 – Bítov, 8 – Veverčí, 9 – Mikulov; **Sloupec C** – (okrouhlé a břitové věže hradů šlecht): 1 – Pernštejn, 2 – Sádek, 3 – Bukov, 4 – Frejštejn, 5 – Starý Jičín, 6 – Obrany, 7 – Loučky, 8 – Zvačou, 9 – Aueršperk; **Sloupec D** (převážně bergfrity šlechtických hradů): 1 – Drahotuše, 2 – Šostýn, 3 – Šternberk, 4 – Otaslavice, 5 – Louka, 6 – Trmačou, 7 – Hukvaldy, 8 – Náměšť na Hané, 9 – Rokštejn.

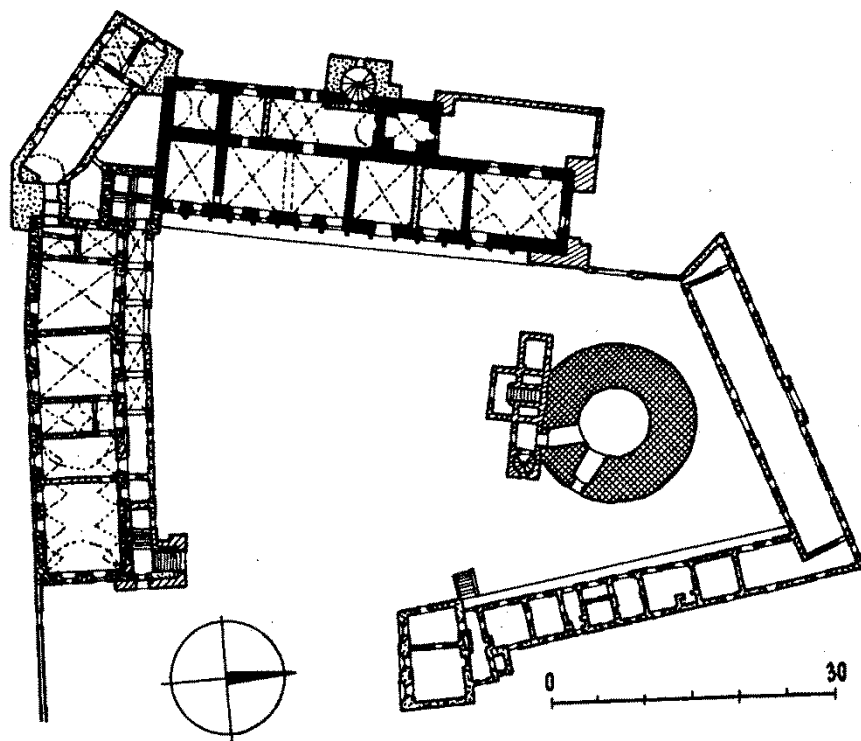

BŘECLAV

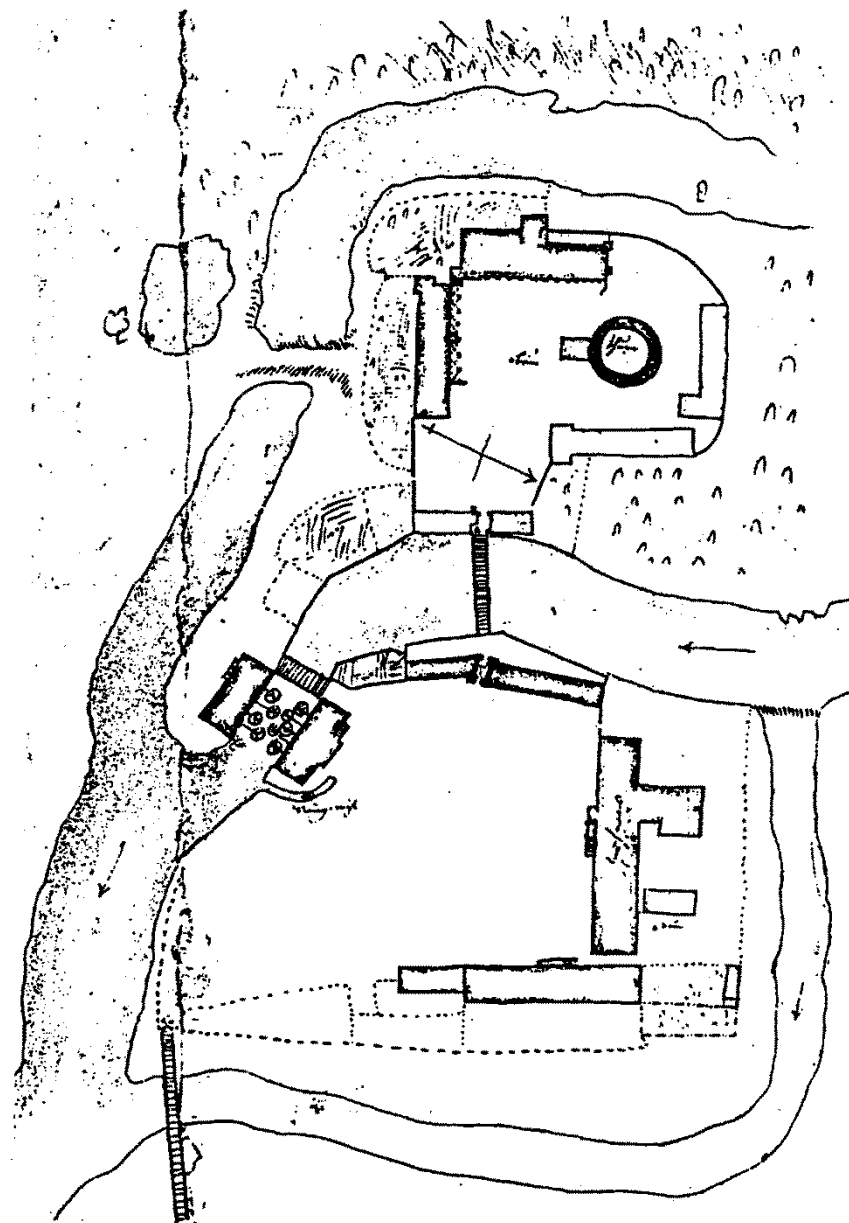
Donjon: válcový; dřevěné piloty a roštu z dubových kmenů

Dendro vláda POII x Výstavba spojována s královnou Konstancí

Věž – průměr 16,8 m, š= do 5 m

Plán hradu z poč. 18. st.

PŘEROV

Willenberg 1593: Přerov

1141: „Zdíkovská listiny“ -Přerov centrem velkého hradskeho obvodu s arcijáhenským kostelem

Z 12.-14. st. pochází několik falz, jež přinášejí nejisté doklady o šlechtických a církevních majetkových poměrech z 11.-13. stol.

od počátku 13. st. postupně narůstá počet písemných zpráv o jednotlivých šlechticích (Cimburkové, Pernštejnové, Žerotínové), úřednicích města, o městě samotném a jeho podhradí.

Kasteláni:

1213: **Blud**, 1. známý člen rozrodu ze kterého pocházeli i pozdější **Žerotínové**

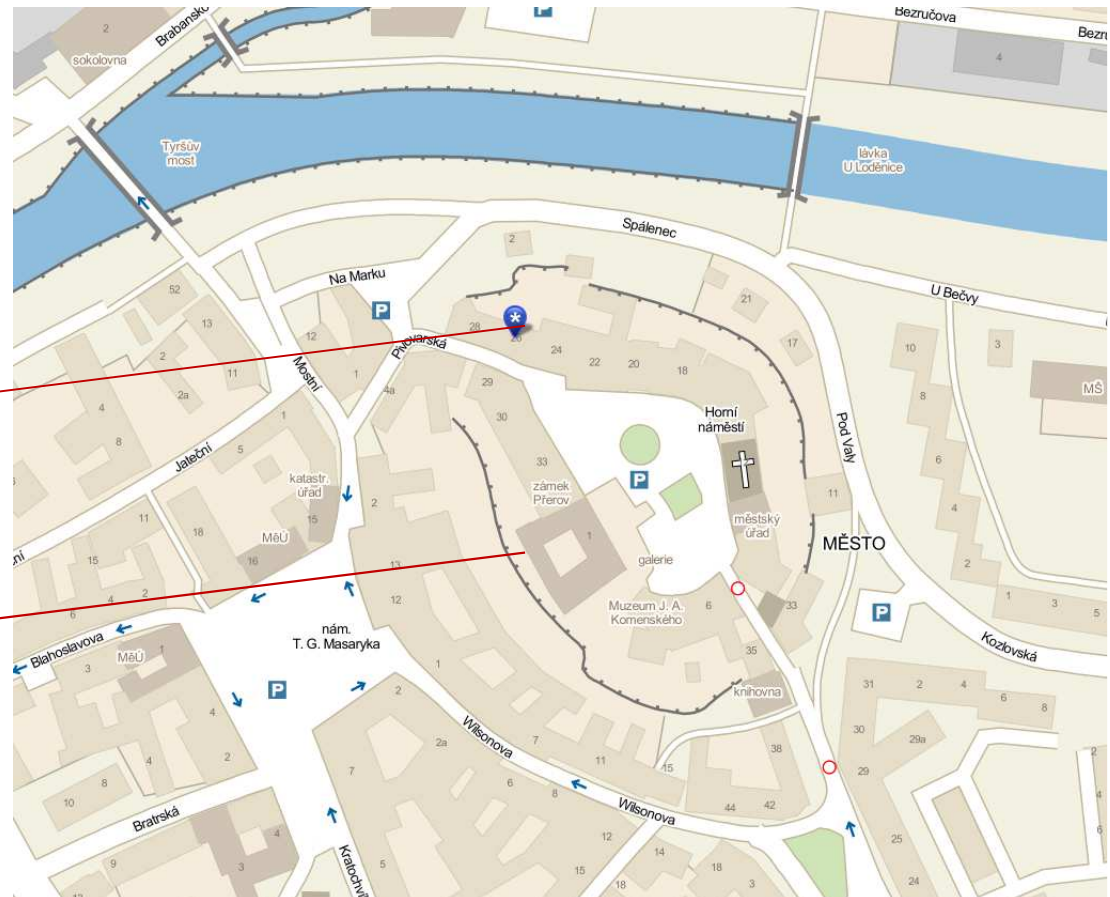
1234: **Gerhard** první známý člen pánů **ze Zbraslavi, pozdější Kunštátí**

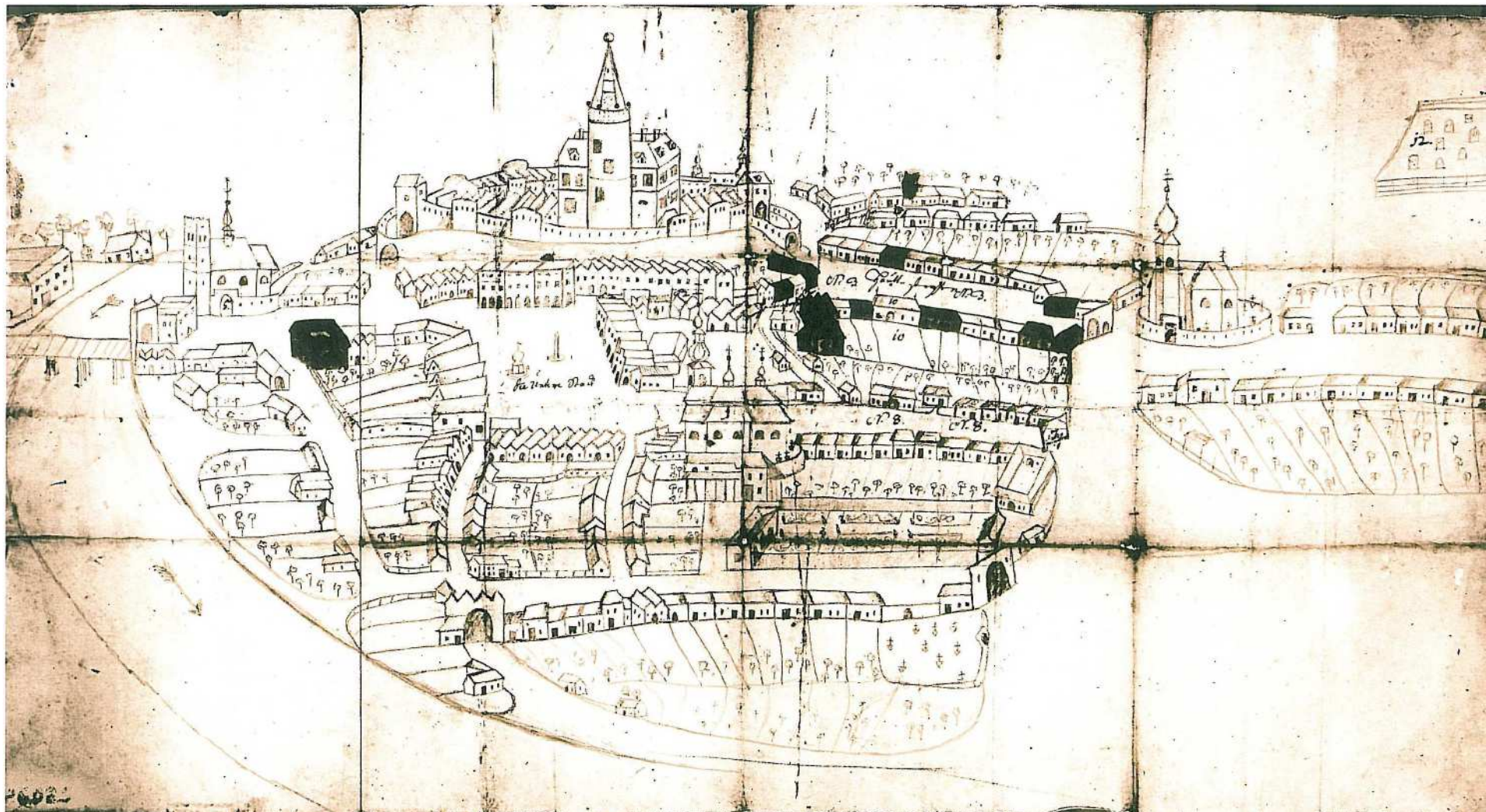
1236: **Viktor Bludovec, Oneš Bludovec**

Horní nám. 26
Brána kastelánského hradu

Hrad/zámek

Přerov:
1726-1727
černě vyznačené židovské domy

Hrad s válcovou věží: ½.13.st.

Mírně kónický spodek věže, snaha po řádkování: z lomového zdiva, š=2m

Ae výzkumy:

J. Kohoutek; Z. Schenk

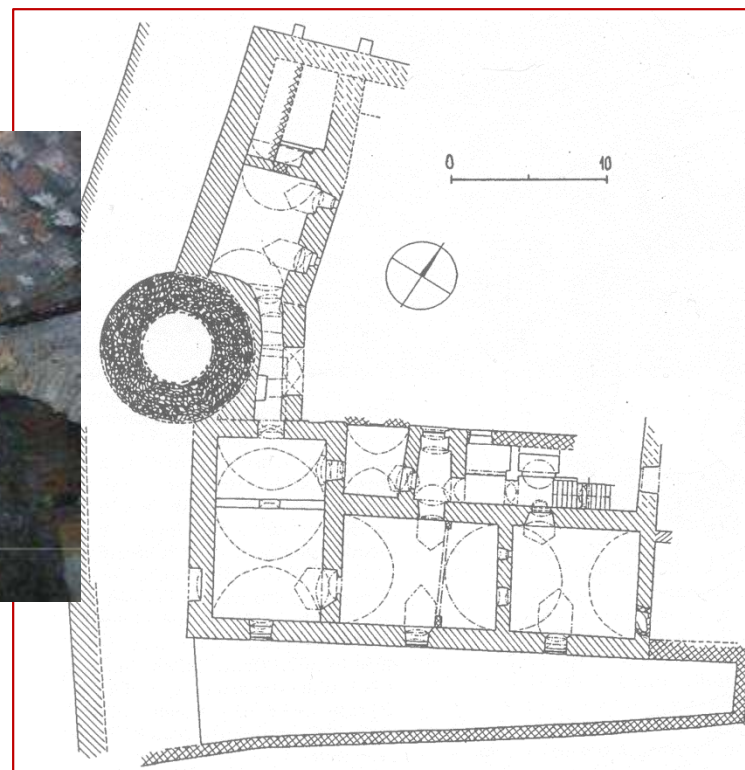
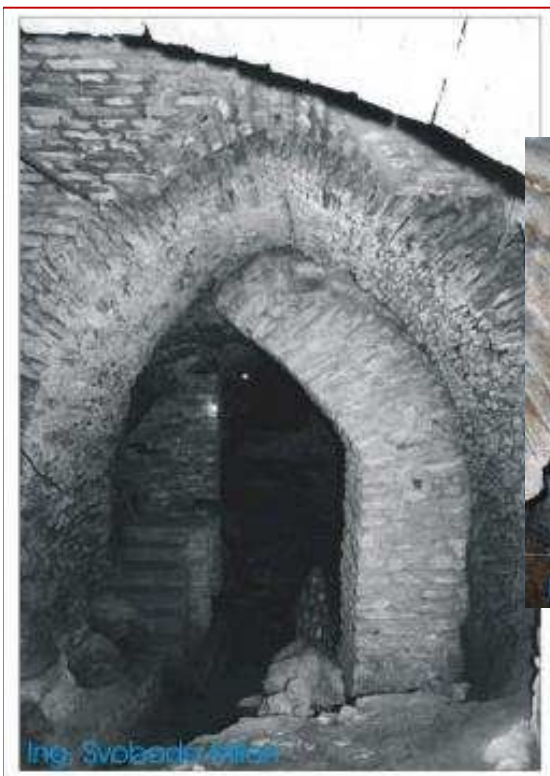
vrcholně středověký hrad: jen část původní rozlohy : Z-část (nejvyšší části ostrožny raně středověkého hradiska)

kamenná podoba hradu: písemně potvrzena nejpozději v roce 1276

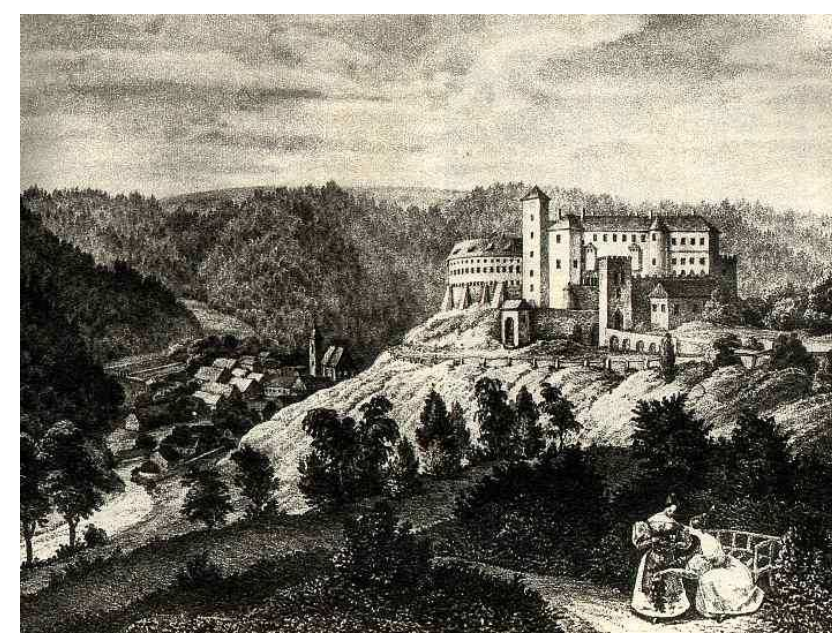
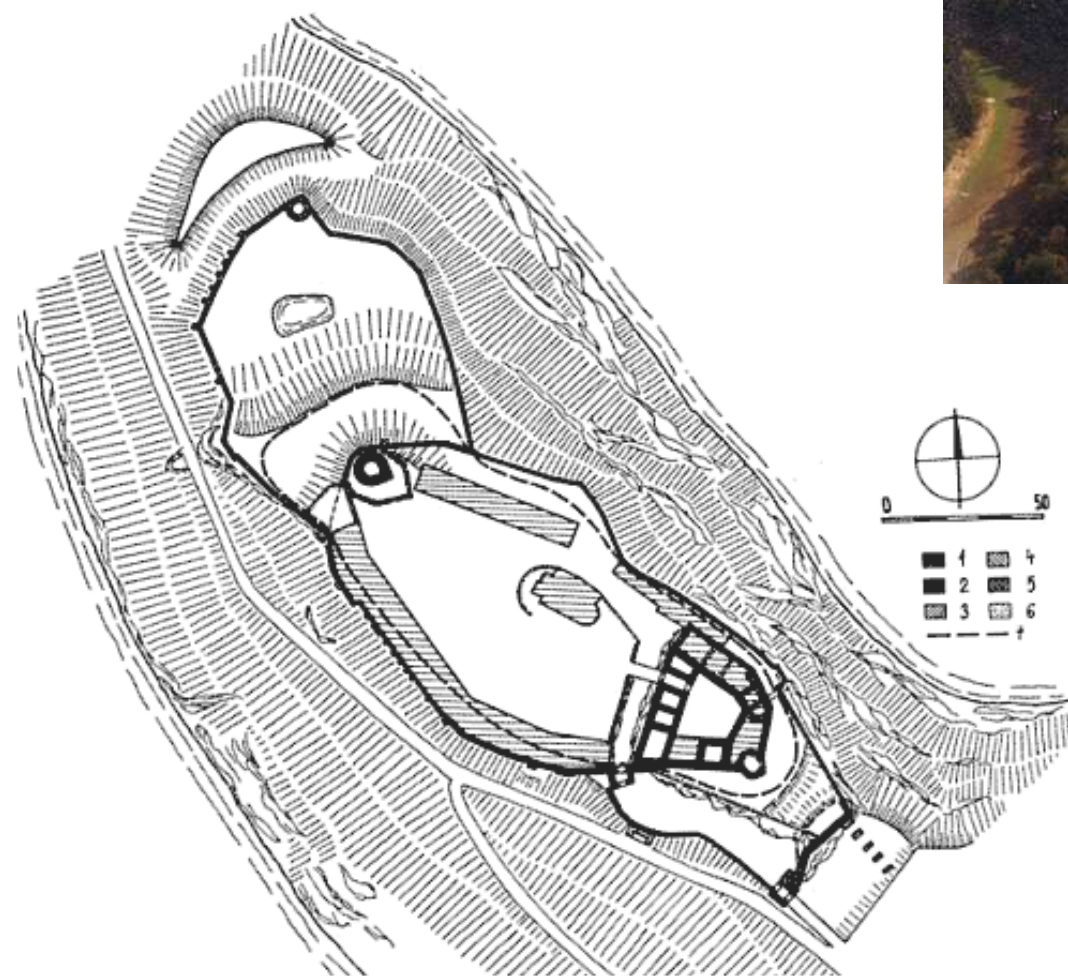
fragment **kamenné hradby** -13. století -pouze na **S-obvodu hradního návrší**, předhradí zřejmě zůstalo ohrazeno pouze dřevo-hlinitým opevněním

Horní náměstí č. 26: vstupní brána kastelánského hradu: ½.13. století. Brána je rovnoběžná s jižní stěnou domu a kolmá na delší stranu historických stěn původního hradu ve tvaru rozšířeného účka

Z půdorysné dispozice zdí lze usoudit, že pro průjezd hradem směrem k návrší chráněnému hradbami museli všichni absolvovat dvě za sebou následující zatáčky.

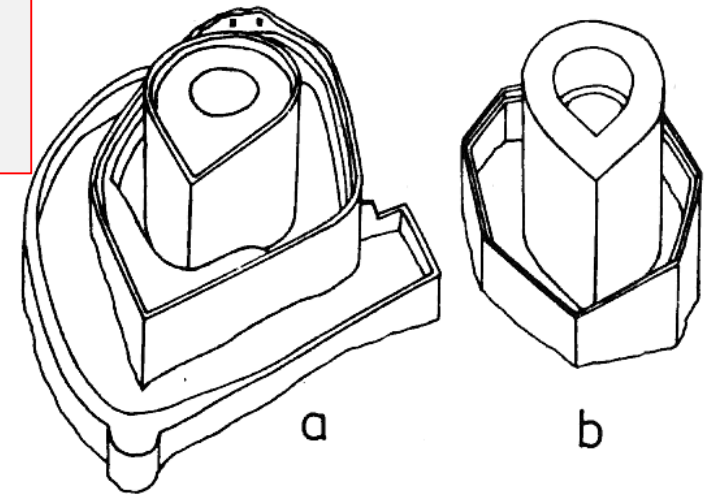
BÍTOV

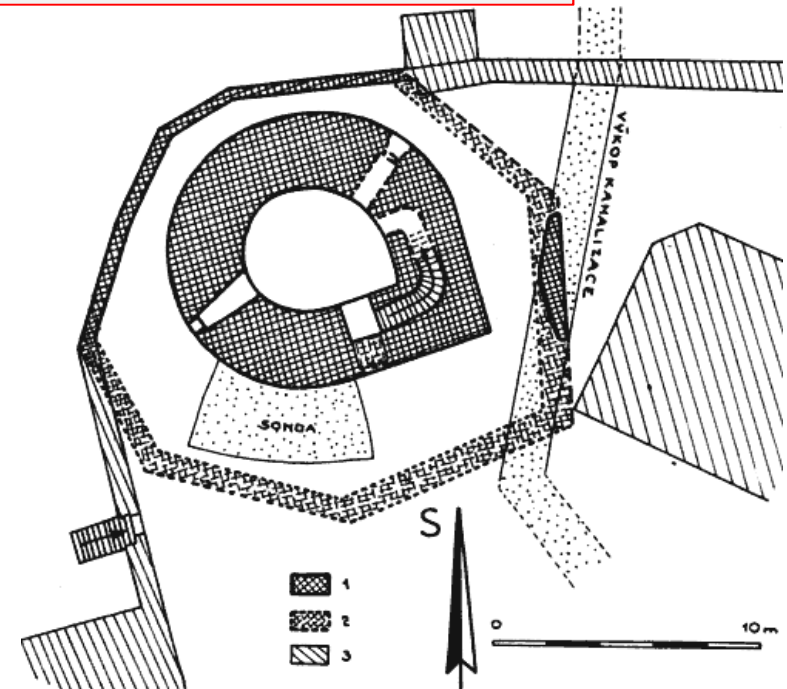
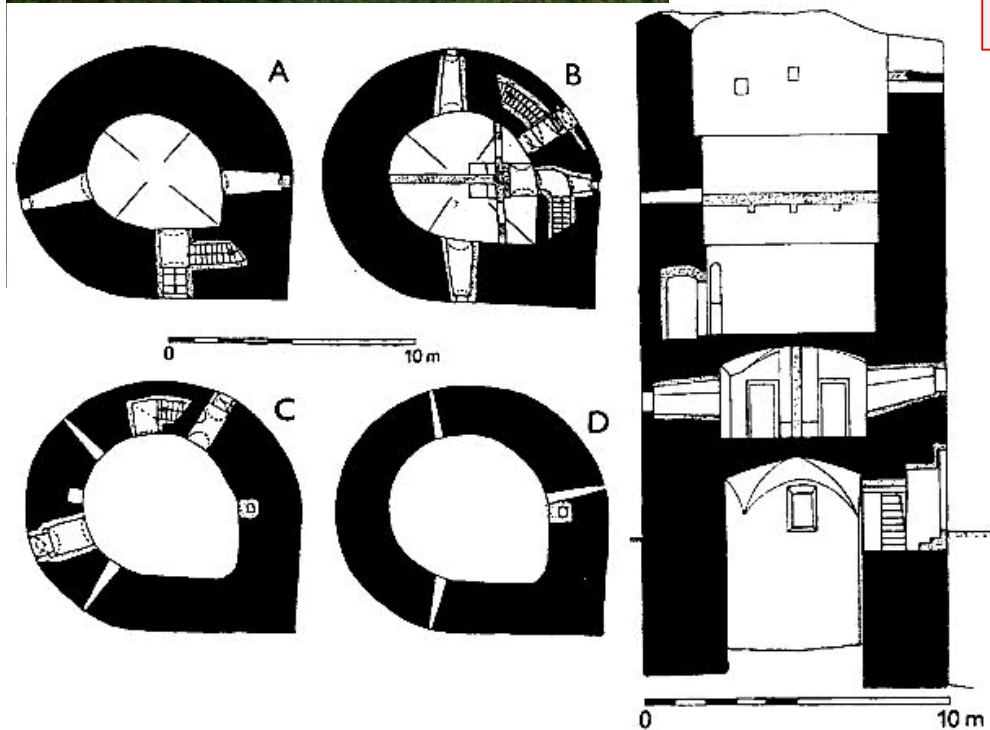
pokus o rekonstrukci břitové věže s pláštěm hradby

- a. La Roche-Guyon
- b. Bítova

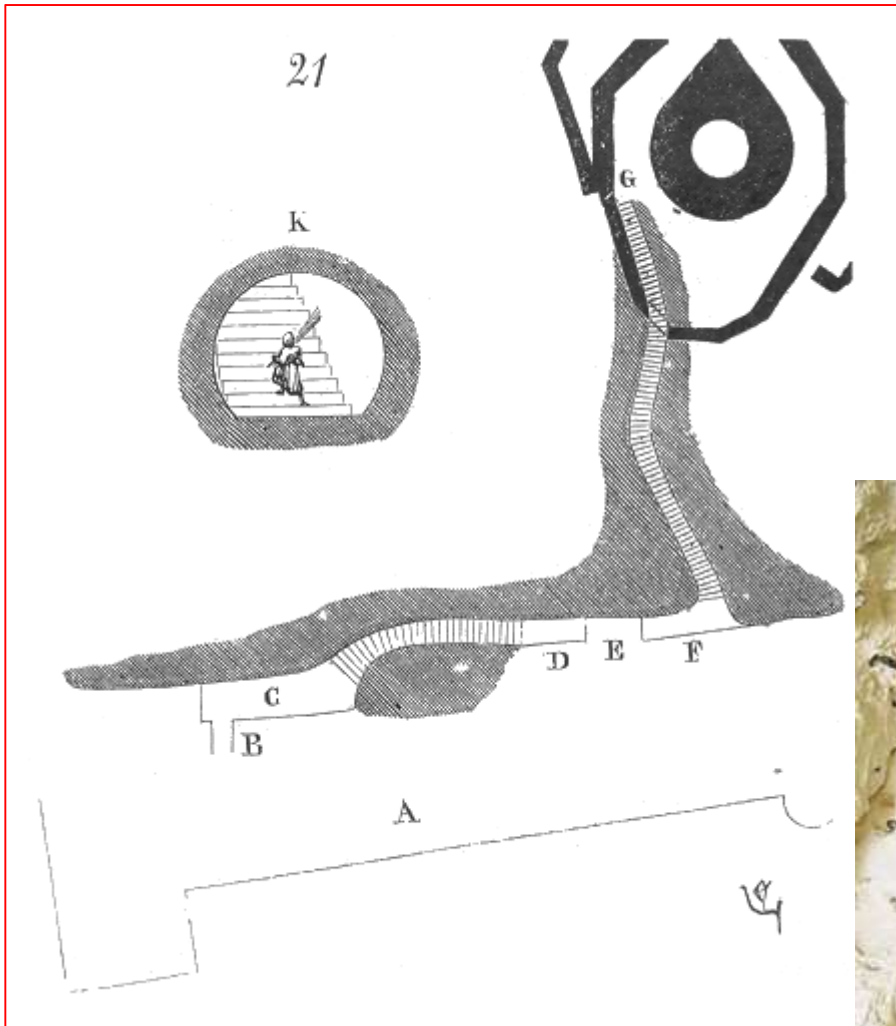

břitová věž s okolím

- 1) věž s plášťovou hradbou
- 2) předpokládaný průběh pláště
- 3) mladší zdivo

La Roche-Guyon

LELEKOVICE

Ae výzkumy:

Zjišťovací: 1979-1980 (B. Novotný)

Systematický: (J. Unger)

Vnitřní hrad: 1984-1990

Předhradí: 1989, 2002-2004

Oválný půdorys 52x34 m

1. fáze: plášťová hradba š= přes 2 m

Na vstupní JV straně z ní vystupovala hranolová věž, která buď chránila bránu v hradební zdi, nebo byla sama branskou věží

příkop š=8 m, hl=2 m

Na SZ straně k hradbě 3-prostorový palác – zalomení

2. fáze: dřevěné hospodářské budovy na nádvoří nahrazeny zděnými

Patra budov - spojena ochozem vysazeným na kůlech (obíhal celé nádvoří)

Příkop: vnější strana rozšíření, parákánová hradba předsazena cca 5 m před hlavní hradbu

Mezi parkánovou hradbu a hranolovou věž 1. fáze - **čtverhranná věž - brána s padacím mostem.**

Stopy lehkých dřevěných konstrukcí v ploše nádvoří - ? rozdělení na tři díly

0 5m

*na konci 13. či počátku 14. století

1. Zmínka: 1339 - olomoucký sudí Hereš z Lelekovic

Hrad zmínka až 1358.

1379: získal třetinu hradu Ješek z Rožďálovic,

1387: třetinu držel Ludvík z Ubušina → 1390: prodal třetinu Petrovi Hechtovi z Rosic → 1392 celý hrad

1401: Lelekovice obsazen příznivci markraběte Prokopa → proti nim zasáhl oddíl města Brna pod velením Eduarda z Kunštátu a Skal → dobýtí hradu

Hrad získal páni z Kunštátu a ze Skal → 1412 Erhardovi zapsán Lelekovice i s tvrzí

MELICE

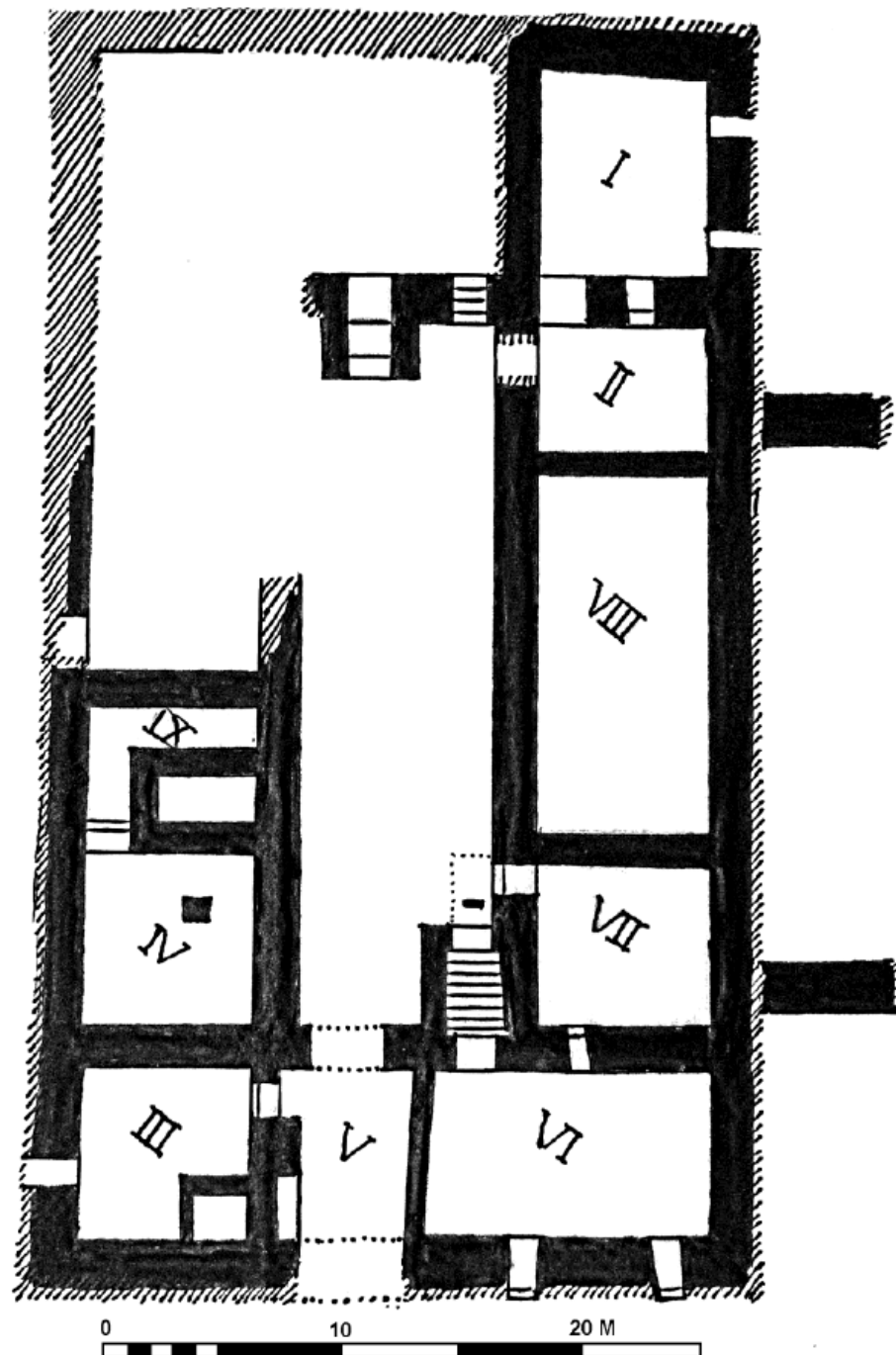
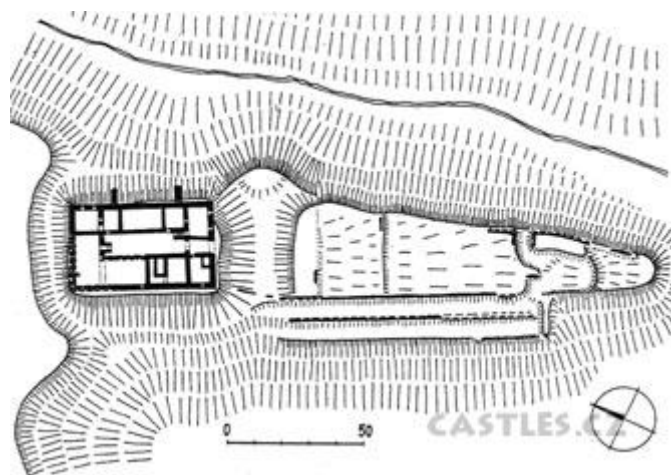
Ae výzkum

1898: výzkum - farář František Vaculík z Drysic, kopal na kopci u Pustiměře → část zříceniny: v místnostech č. I a II.: našel znak biskupa Jana Očka z Vlašimi → identifikoval Melice

1931–1935: pod záštitou Státního památkového úřadu v Brně - Vojtěch Procházka

1935–1938: vyškovský lékař Jan Zháněl
-odkryt zásyp 9 místností (prostor hradního jádra).

existence hradu: 1339-1423

Obdélný půdorys, 54x 31 m, 4-křídlá dispozice s nádvořím

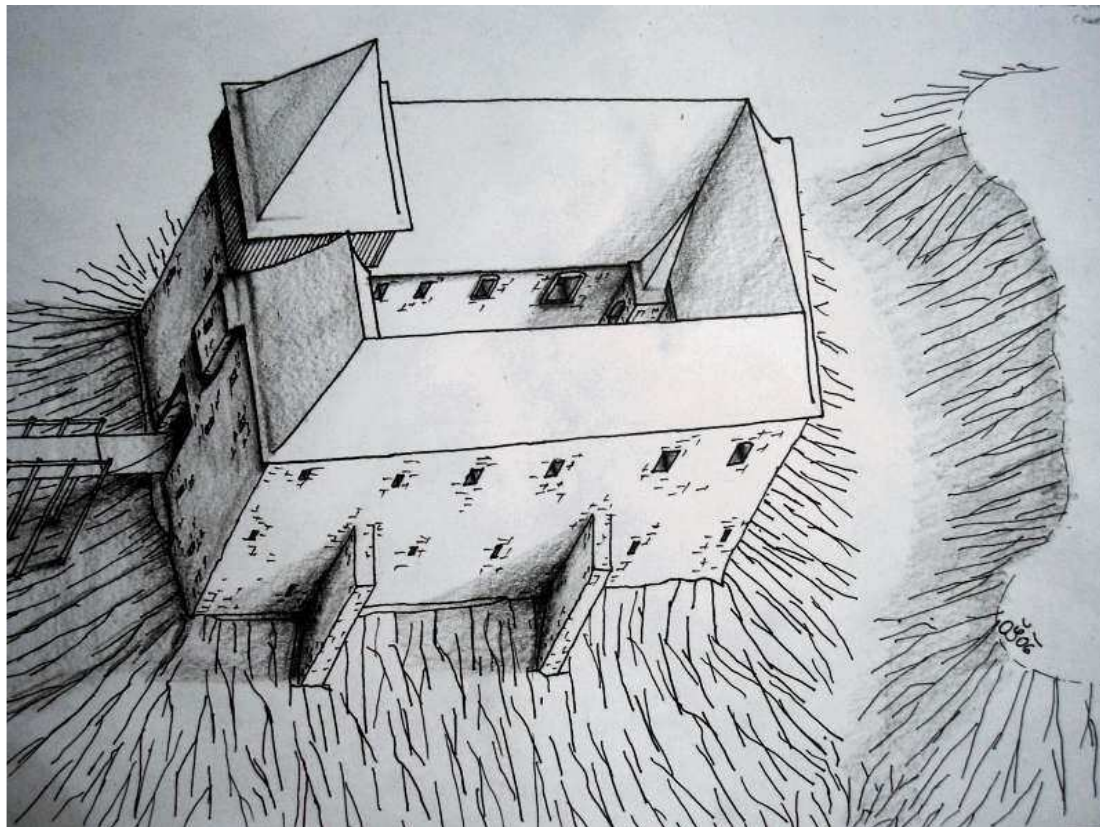
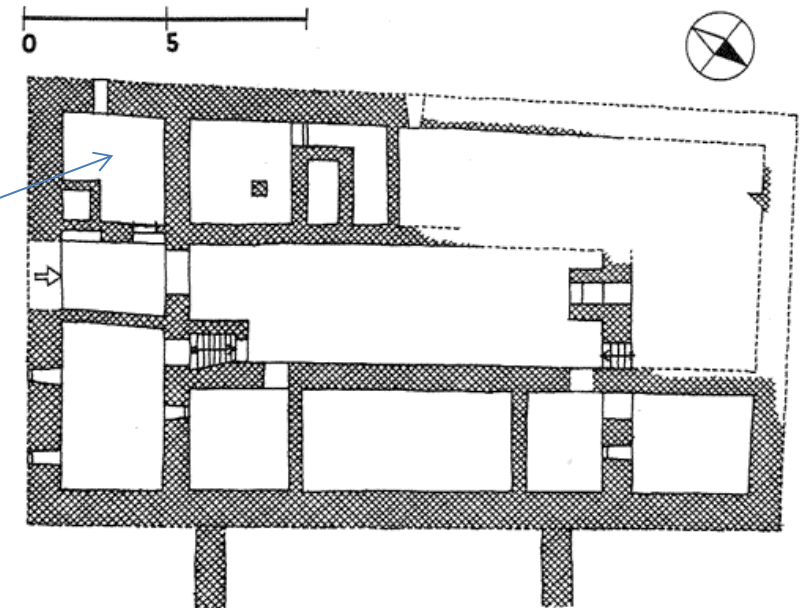
Hradba š= do 2,5 m

? kastel - ? věže v nárožích

strážnice: teplovzdušné topení – vytápění sálu v patře

Kaple: 1363 – kaplan Petr, stavbu dokončil Jan Očko z Vlašimi

J-nároží: kachlová kamna v destrukci z 2. patra – biskupská komnata - Václav Králík z Buřenic

ves Melice – 1141 – v majetku ol.
biskupství

1339: stojí hrad – purkrabí Beneš z
Melic

1423: dobyt husity

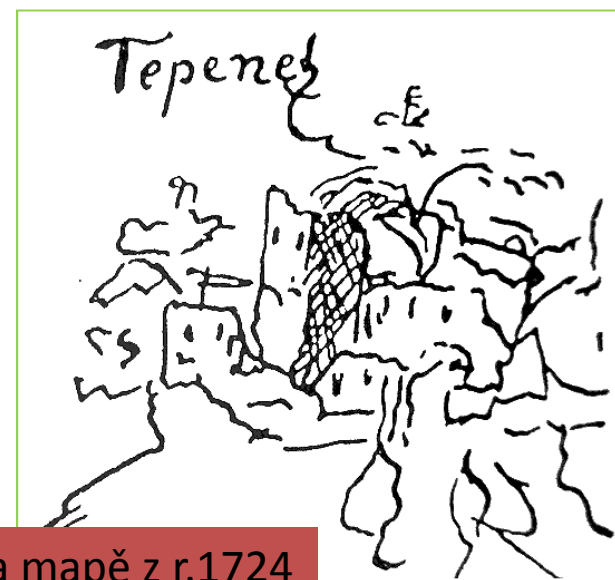
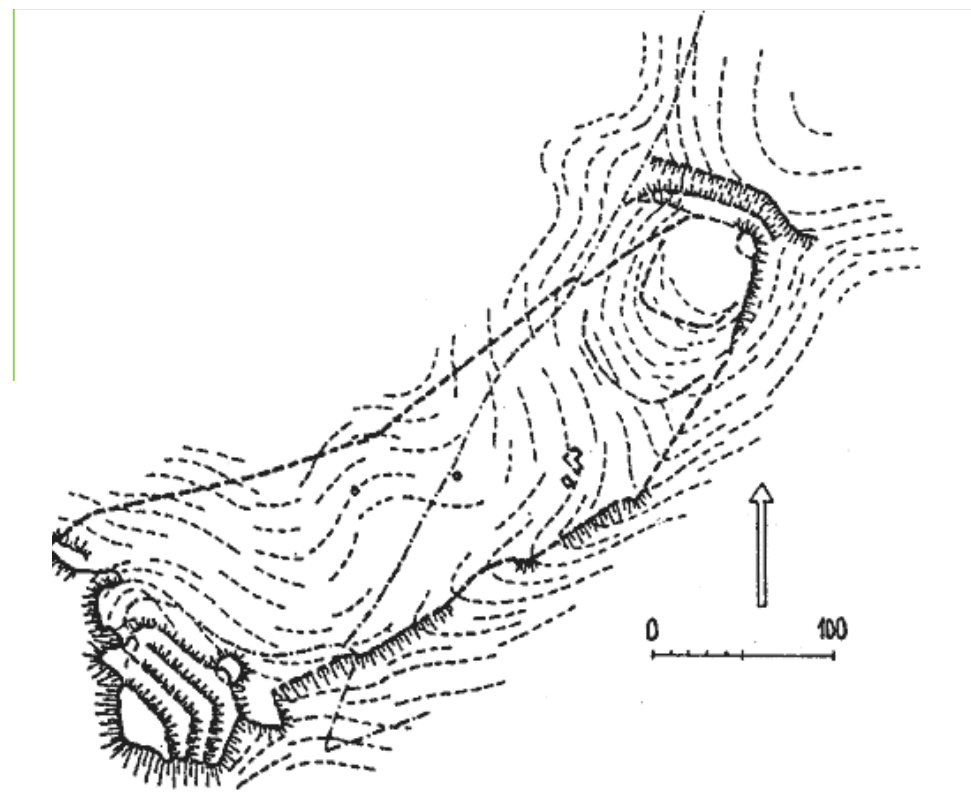
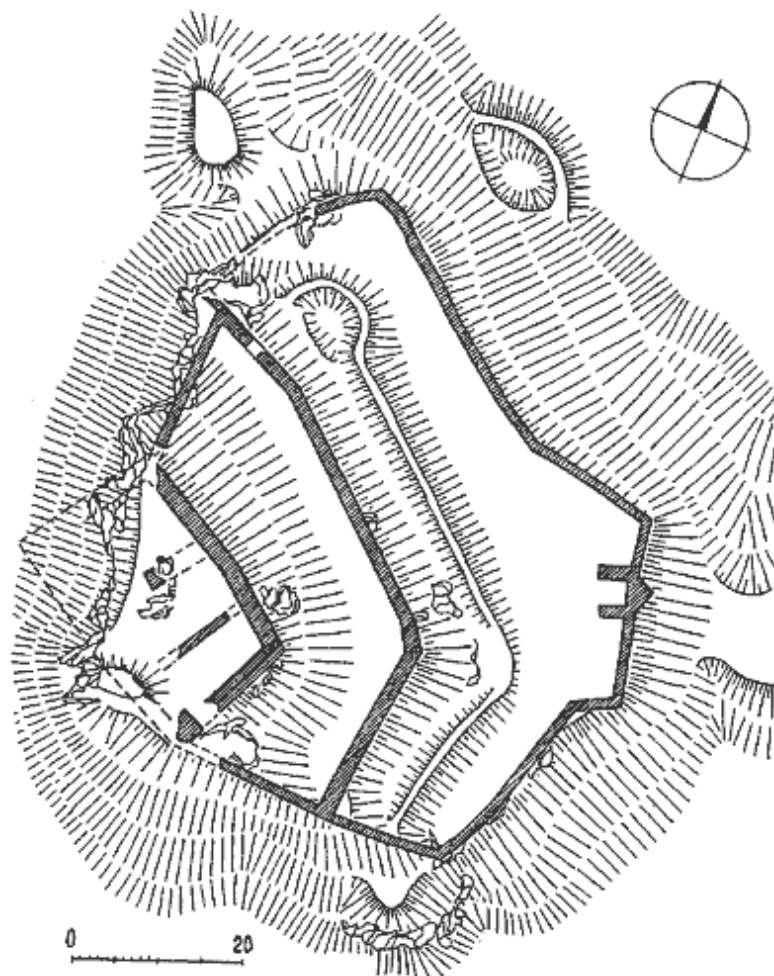
1439: rozbořený

TEPENEC

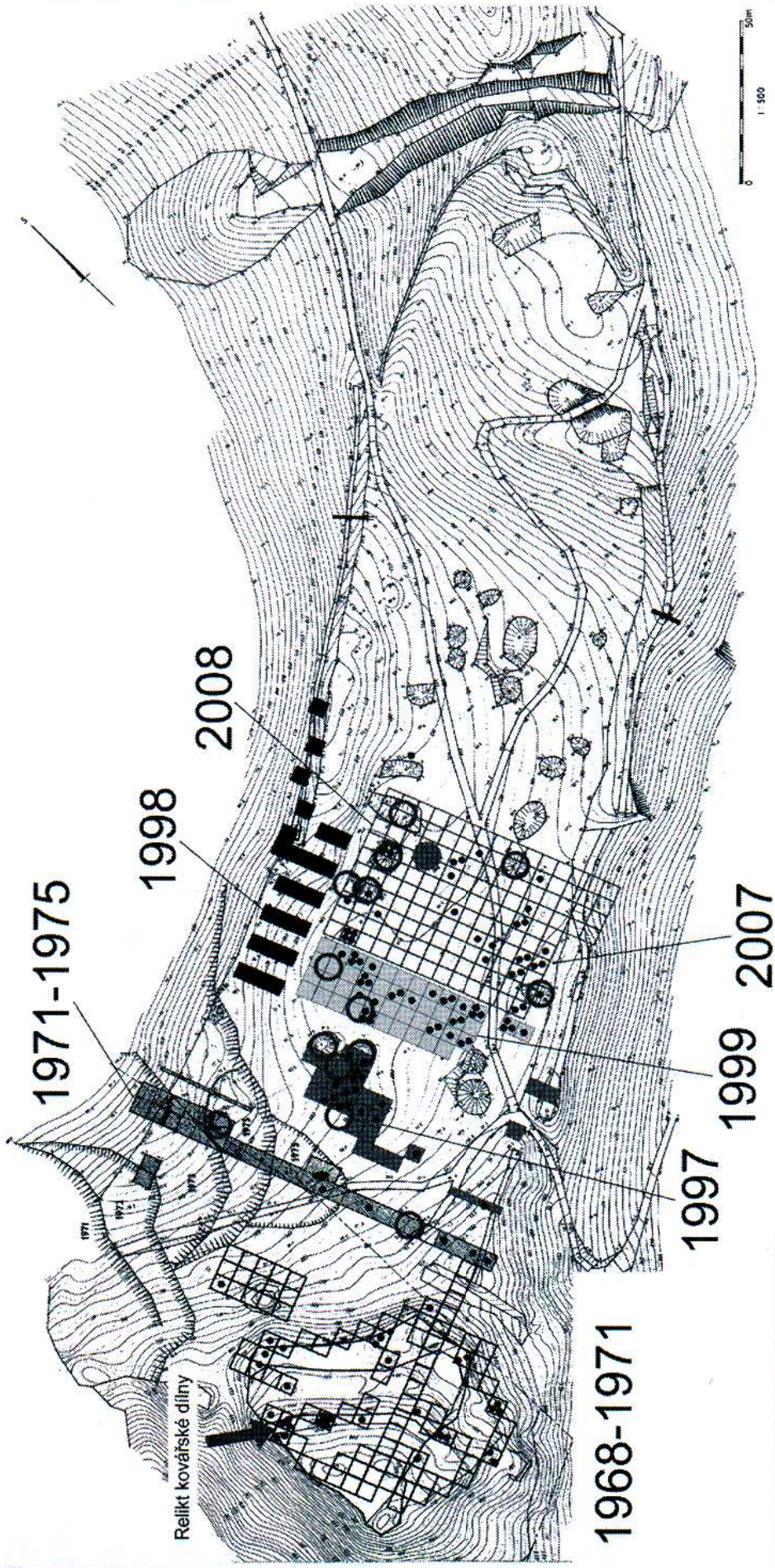
1340: listina o vůli Karla postavit hrad

1371: Karlsburg/Twingenberg – připadl Jana Soběslavovi, syn Jana Jindřicha

1406: pustý

Tepenec , na mapě z r.1724

Relikt kovářské dílny

- místa nálezů podkov
- relikty staveb
- cisterna

Ae výzkum

Bělkovický kamenolom

60.-70. léta 20. století: Burian

Archeologické centrum: 1997-1999, 2007, 2008 (Tymonová, Kalábek, Procházková, Vrána, Vránová)

výzkumná plocha - čtvercová síť o velikosti jednotlivých čtverců 5×5 metrů → zkoumány šachovnicově

- jednotlivé čtverce: po mechanických nebo přirozených vrstvách postupně snižována kulturní vrstva či vrstvy

Objekty:

kamenné

Kovárna

sklepy – suterény: nadzemních staveb; Oba sklepy jsou částečně zasekány do rostlé skály a jejich stěny jsou postaveny z lomového kamene spojeného pouze jílem či hlínou. Rozměry sklepů jsou 4,5×4 metry, 5×5 metrů.

- v jednom ze sklepů - nalezena horní část žernovu (běhoun) se středovým otvorem a 2 bočními otvory pro uchycení dřevěné hnací rukojeti

cisterna

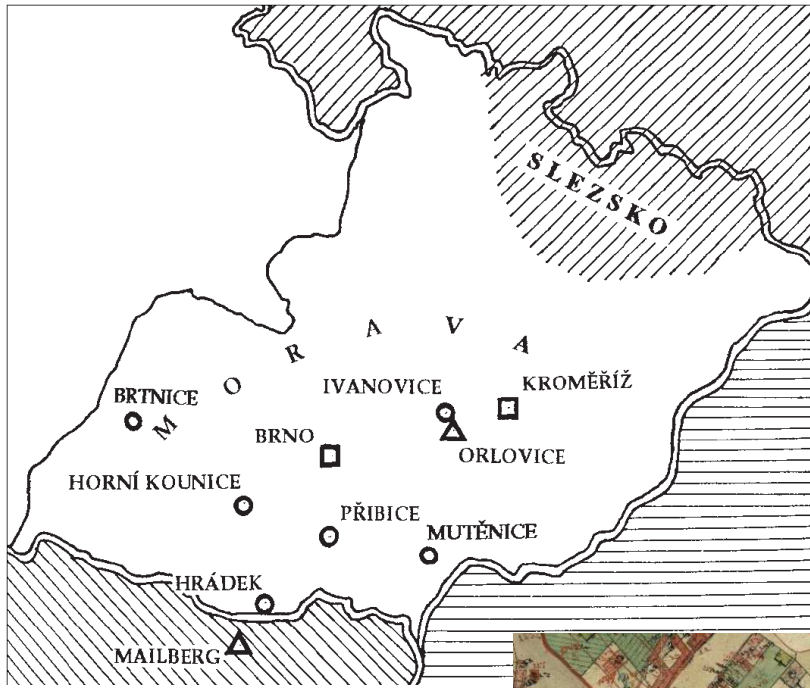

Středověký sklep v severní části zkoumané plochy předhradí.

Středověký sklep s nálezem žernovu.

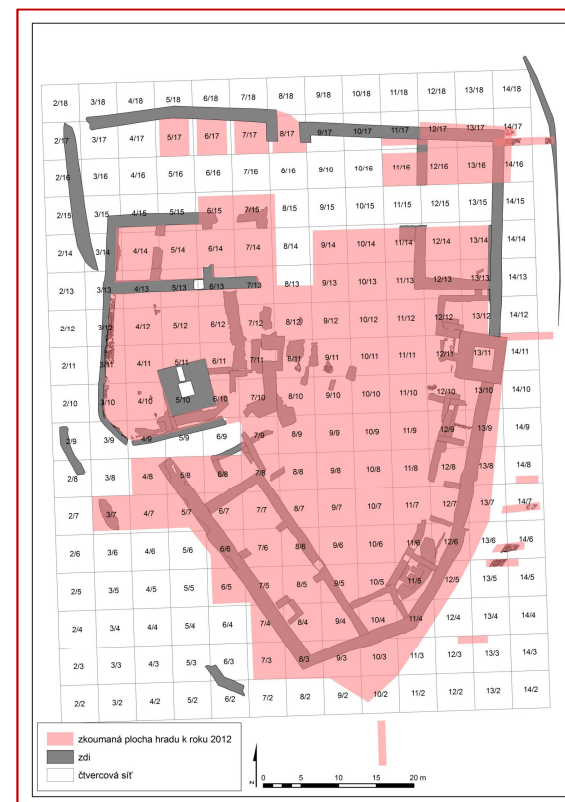
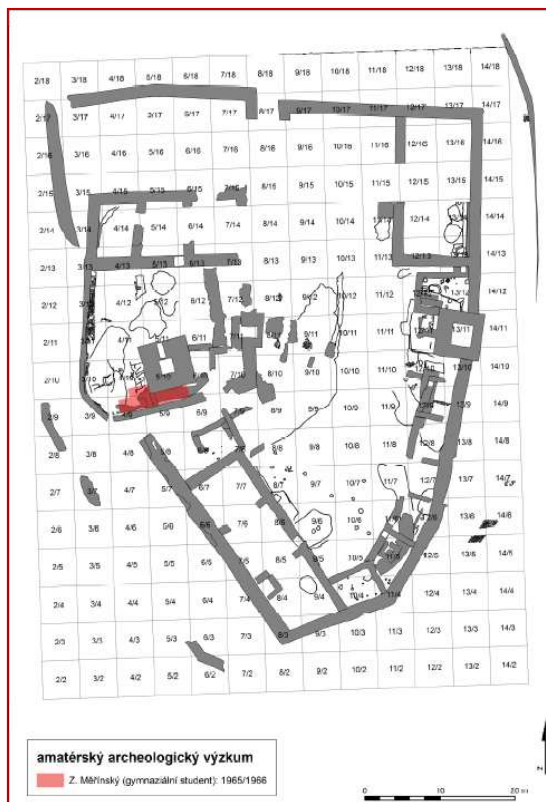
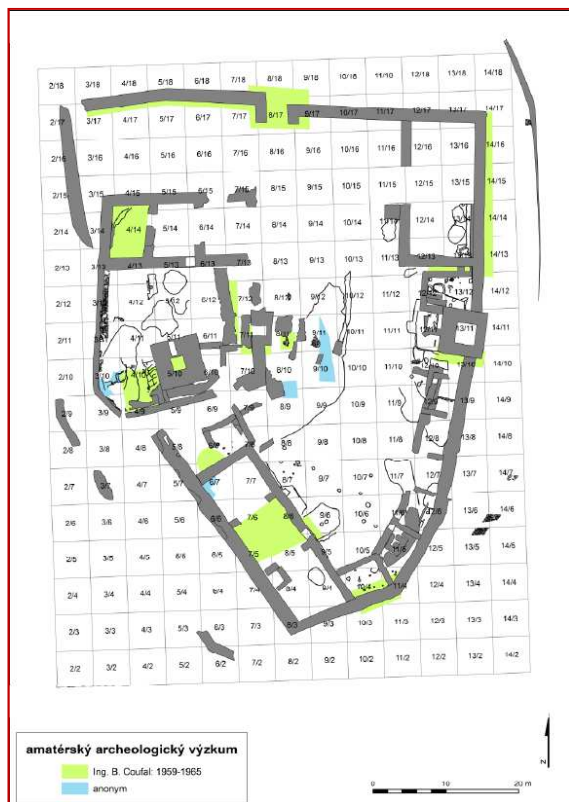

Ivanovice na Hané

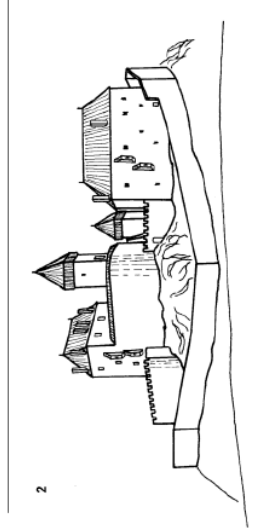
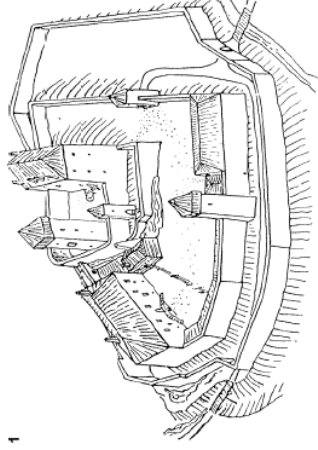

Archeologický výzkum hradu Rokštejna

- 1728: hraběnka Collaltová, „terénní technik“ M. Tovař, dopis: s popisem odkrytých situací, nelze přesně určit místo exkavace v areálu tzv. horního hradu
- 1958-1965: Bohumil Coufal s vědomím MZM v Brně a MV v Jihlavě
- 1963-1966: Z. Měřinský – *gymnaziální léta* – čtverce 1 x 1m N 1-21; profily A-B, C-D, E-F, G-H, I-J; prostor jižně a jihozápadně od věže horního hradu v současných čtvercích 4/9-10 a 5/9-10
- 1981-1988: Archeologický ústav ČSAV v Brně – vedoucí: Z. Měřinský - záchranný archeologický výzkum
- 1989-1991: Moravské zemské muzeu Brno – vedoucí: Z. Měřinský
- 1991-1996: Historický ústav FF MU v Brně – vedoucí: Z. Měřinský – systematický archeologický výzkum
- od roku 1996-dosud: Ústav archeologie a muzeologie FF MU v Brně – vedoucí: Z. Měřinský (v roce 1997 výzkum přerušen); systematický archeologický výzkum
  - 2005-2011: archeologický výzkum za podpory výzkumného záměru MŠMT
  - 2009-2012: výuka studentů archeologie za podpory OPVK 2009-2012

- I. příkop: zplanýrováním a výstavbou dolního paláce
- provozní vrstvy, podlahové úpravy a výplně objektů poslední třetiny 13. století, před rokem 1307 ukončené požárem a destrukcí
  - výstavba věže horního hradu a jižního a západního úseku stávající hradební zdi horního hradu (počátek 14. století), stále využívání příkopu
- II. přestavba hradního areálu, rozšíření plochy: vzniklé planýrovací, stavební a provozní vrstvy druhé poloviny 14. až 15. století pod provozní vrstvou zánikového horizontu, zplanýrování a zrušení příkopu
- přestavba horního hradu: snesení části obvodového zdiva hradby a její navýšení, výstavba horního paláce; přestavba dolního hradu: výstavba dolního paláce, výstavba obvodové hradby kolem dolního hradu
  - výstavba budovy C
  - srovnání příkopu, výstavba obj. 004/09
  - výstavba hospodářských komor
- III. zánikový horizont s nášlapovou a provozní vrstvou překrytou požárovou vrstvou a uzavřený destrukcí
- provozní vrstva, bez stavebních aktivit
  - požárová vrstva
- IV. destrukce hradu (suťové vrstvy) překrývající zánikový horizont
- V. subrecentní zásahy v areálu hradu: kuželkářská dráha, vznik komunikace v souvislosti s papírnou (převážně činnost 19. století)
- VI. recentní amatérský výzkum B. Coufala
- výzkum
    - kanál u tzv. kovářny v areálu dolní hradu
    - prostor A horní palác
    - prostor B dolní palác
    - JZ roh nádvoří horní hradu
    - brána do nádvoří dolního hradu
  - dostavba
    - JZ nároží hradby horního hradu
    - dostavba narušených nároží věže horního hradu
    - dostavba nároží věže dolního hradu
    - dostavba hradby v úseku severně od věže dolního hradu ve čtvrci 14/13-14/14
    - dostavba brány
- VII. záchranný, později systematický archeologický výzkum
- systematický archeologický výzkum od roku 1981 do současnosti
    - čtvercová síť 5 x 5 m
  - restaurační a rekonstrukční práce Brtnice od roku 2004

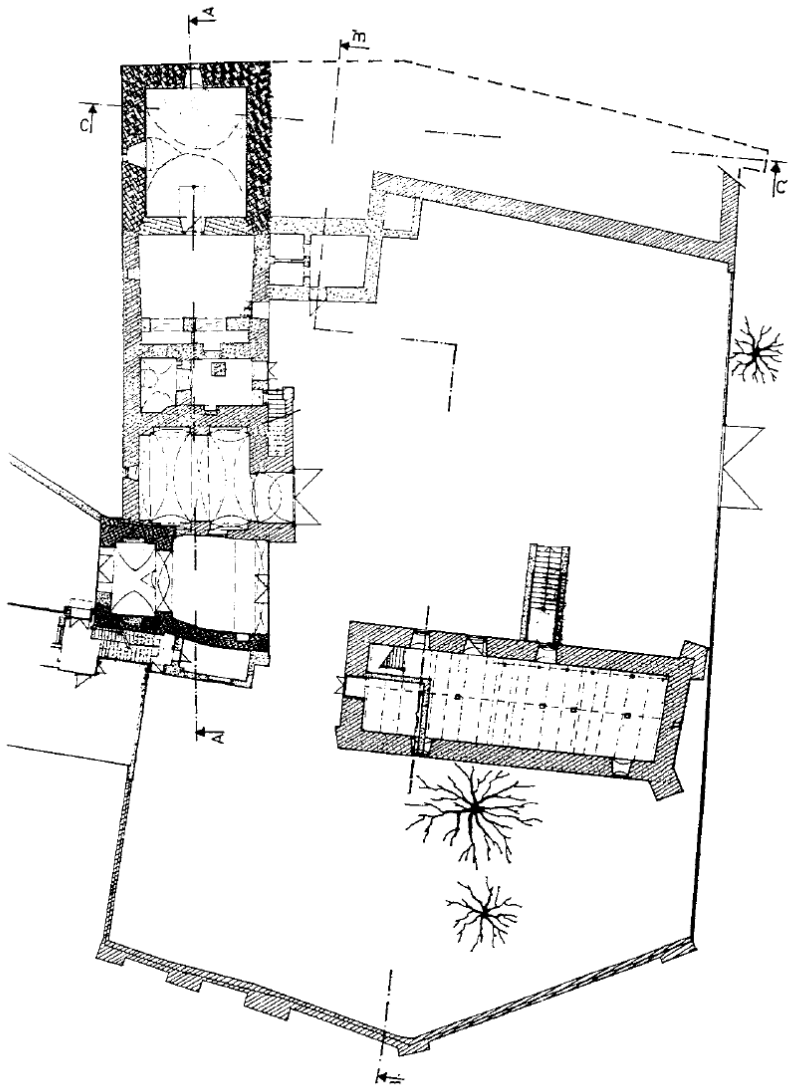

STAVEBNÍ FÁZE

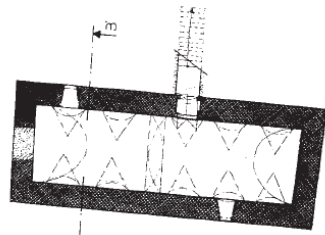
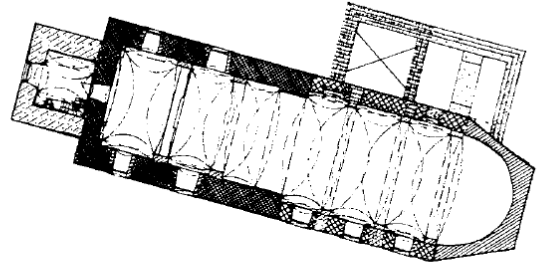
1A	zastoupené objekty 1A
1B	zastoupené objekty 1B
2B	zastoupené objekty 2A
3A	hranice objektů zastoupených do skalního podlaží
2A_01	šláť 1A
2A_02	
3B	

Orlovice

- 0 1 2 3 4
- 10m
- RANĚ GOTICKÉ (13. ST.)
  - GOTICKÉ (14. ST.)
  - POZDNE GOTICKÉ RENESANČNÍ
  - POZDNE BAROKNÍ KLASICISTNÍ
  - NOVODOBÉ

- 0 1 2 3 4
- 10m
- RANĚ GOTICKÉ (13. ST.)
  - GOTICKÉ (14. ST.)
  - RENESANČNÍ
  - KLASICISTNÍ
  - NOVODOBÉ

